

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR. 16

103. ÅRGANG 21.11.17 - 16.01.18

KAMPEN MOT VINTERDEPRESJON

Fredsforsker Rais Boneza | Vinner av novellekonkurransen | Årets beste album

GRATIS!

Krenkelsens anatomi

Vi kan ta hensyn til de som blir støtt uten å kvitte oss med ytringsfriheten.

TEKST: Benedikt Erikstad Javorovic | ILLUSTRASJON: Nora Birgitte Johansen

Det begynner å bli rutine. Noen gjør noe politisk ukorrekt. Noen reagerer. Det blåses opp i media og alle deler sine tanker, på godt og vondt. Den kontroversielle «nazifesten» på Samfundet er bare den siste hendelsen i en lang rekke. En rekke som også inneholder Siv Jensens indianerkostyme og Torbjørn Røe Isaksens ariske quiznavn, for å nevne noen. Fellesnevneren for alle disse sakene er at de engasjerer alle. Spesielt de som ikke bryr seg.

Hver gang en av disse sakene eksploderer er det de som mener at det er en ikke-sak som roper høyest. De roper at det er uviktig, at folk ikke må være så følsomme, og at man bare må ha litt humor. Det er få ting som er så krenkende som krenkelse. Bak det hele ligger en frykt for tap av ytringsfrihet. Om man ikke kan komme med en liten nazivits, hva er da det neste? Noen mener vi allerede har kommet dit. At talen vår er begrenset. At frykten for å havne i gapestokken knebler muligheten til å ytre seg kontroversielt.

Makta bort fra redaktørstyrte medier

På en måte har vi aldri hatt så mye frihet som akkurat nå. Digitale kommunikasjonskanaler gir alle og enhver muligheten til å ha sin egen lille talerstol. Man

kan lure på hvilken mytisk tidsperiode folk egentlig maner til når de sier at den politiske korrektheten har strammet inn ytringsfriheten. Før sosiale medier hadde redaktørstyrte medier, aviser, tv og radio monopol på den nasjonale debatten, det var slettes ikke alt og alle som fikk slippe til da. Det er ikke lenge siden den offentlige debatten var dominert av hvite menn. Forøvrig den gruppen som har en tendens til å rope høyest om krenkeshysteriet og ytringsfriheten. Det kan godt være noe reelt i det, men det er også positivt at hvite menn egentlig for første gang blir sagt imot på mange av sine antakelser. Det er også klart at når du er vant til å alltid ha all ytringsfriheten i verden føles det kneblende når nye grupper krever å bli tatt hensyn til.

I den desentraliserte debattarenaen er det ingen som kan kontrollere hvert eneste kommentarfelt på hver eneste nettside. Resultatet er at alle er nødt til å stå for sin egen ytring, som ja, også kan få konsekvenser ut i den virkelige verden. Sosiale medier visker ut skillet mellom det offentlige og det private. At Torbjørn Røe Isaksen hadde et politisk ukorrekt navn på en privat fest var ikke en sak for det nådde offentligheten, men så var den plutselig der. Når noe

når offentligheten mister du også definisjonsmakten over det. Men med all denne friheten kommer også mye støy. For å bryte gjennom dette støyet må de tradisjonelle redaktørstyrte mediene jobbe hardt. Dermed tar man stadig opp disse skandalene. Er det egentlig av nasjonal interesse at Siv Jensen går i indianerkostyme eller at Studentersamfundet arrangerer nazifest? Det blir hvertfall det i kraft av hvor mye vi bryr oss. Uansett hvilken side av debatten man er på. Men alle disse sakene har også så mye historie i seg.

Historieløst, eller fullt av historie

Norge har selvsagt ingen indianere. Det vi derimot har, er vår egen problematiske historie med urfolk. Samer i Norge har blitt trolldomsforfulgt, tvangskristnet, fratatt språk og kultur. Når samer uttaler seg om den kulturelle appropriasjonen i å ha på seg indianerkostyme er det fordi det er så sterke paralleller mellom opplevelsene til urfolk over hele verden. Betyr det da at vi aldri kan ha på oss indianerkostyme? Nei, men det minste man kan gjøre er å lytte. En offentlig ytring av krenkelse binder deg på ingen måte ved lov, men man kan

fortsatt ta hensyn. Selvsensur er en positiv ting. Så blir det utsolgt for indianerkostymer, for hva? For å vise samer at de ikke bestemmer hvilket halloween-kostyme du skal ha? Det er et fantastisk banalt forhold til ytringsfrihet.

Like historisk betent blir det så å arrangere nazifest i Trondheim. En by som før krigen hadde et av landets største jødiske samfunn. De fleste overlevde ikke krigen. De ble sendt i konsentrasjonsleire med hjelp fra norsk politi. Det norske politiets rolle ble hysjet ned i flere tiår etterpå. Det er først ganske nylig dette har funnet veien inn i offentligheten. Denne historien er på alle måter i live. Den positive siden med denne typen skandaler kan være at det gir oss en mulighet til å inn i vår egen historie og undersøke våre antakelser.

Ikke alt som er lov å tulle med

I det siste har mange snakket om at alt er lov å tulle med. Det er kanskje sant, men da må man også være morsom. Jo mer sårt noe er, jo morsommere må du være for å slippe unna med det. Det er nok særdeles få som egentlig mener det er «too soon» å tulle med andre verdenskrig. Man tullet med nazister og andre

verdenskrig under krigen, man tullet med dem rett etter krigen. Monty Python gjorde stor suksess med nazihumor på 70- og 80-tallet. I Norge i dag tullede det med andre verdenskrig over en lav sko. Blant mange, spesielt unge, trenger man ikke mer enn å nevne Hitler for å få et knis. Men vårt forhold til krigen har også blitt mer abstrakt. Dette skjer naturlig over tid. Norge var heller ikke et av landene sterkest påvirket av okkupasjon, i store deler av Øst-Europa er krigen utrolig mye mer tabu enn her til lands. Men de fleste har noe de er ukomfortable med. De færreste synes det er ok å tulle med 22. juli, for de fleste nordmenn er det for nært og for betent. Likevel spøkte nordmenn med 9/11, et annet lands nasjonale tragedie, rett etterpå. Hva er det da som setter grensa for det som er innafor? Skal det bare være det som er betent for majoriteten? Det er nødvendig å ha en forståelse at Holocaust slettes ikke virker fjernt for mange, og at det er like betent i dag som for 70 år siden.

Den demokratiserende humoren

Humor er et viktig virkemiddel for demokrati. Borgere av totalitære stater har alltid livnæret seg på å vitse om regimet. Humor er på sitt aller beste

når det tjener et høyere formål og når det sparker oppover. Politisk ukorrekthet kan tjene dette formålet, men altfor ofte skjer også det motsatte. Som helgas hendelser på Samfundet viser, er det en kort vei fra å tulle med nazister til å tulle med nazistenes ofre. Politisk ukorrekthet har ingen funksjon i seg selv. Å ytre kun for å provosere er intellektuell latskap og en form for barnslig nihilisme.

I tillegg så kan ikke den politisk ukorrekte humoren overleve full aksept. Det er nettopp tabuet som gjør det gøy å spøke med kontrovers. Hvis alt er tillatt er det heller ikke noe som er morsomt og det er ingenting som er subversivt. Om noen sier at de synes noe er ugreit er det bare et positivt bidrag til den offentlige debatten. Hvis du ikke tåler at noen kan si at de er krenka, så burde du kanskje også holde deg unna det offentlige ordskiftet. Hvis vi alle bare bruker hverandre som retningslinjer, men også forstår at andres meninger ikke trenger å legge føringer på deg, vil vi få en bedre samfunnsdebatt som går forbi den evige metadebatten om det er for mye eller for lite krenkelse.

Kommer seg ikke fram til helsesøsters kontor

Handikappede testet rullestolvennligheten ved Dragvoll og Gløshaugen, og resultatet var varierende.

TEKST: Lisa Botterli Flostrand | FOTO: Lisa Botterli Flostrand

TUNGVINT: For å komme opp denne trappen på omtrent én meter, må rullestolbrukere benytte seg av heisen. Tungvint, mener André Krogstad fra Norges Handikapforbund.

Funksjonshemmedes rettigheter har blitt satt mer og mer på dagsorden de siste ti årene. I 2008 fikk Norge Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, som slår fast at funksjonshemmede har like rettigheter til samfunnsdeltakelse som andre borgere.

NTNU tilbyr egen tilrettelegging for studenter som har en bevegelseshemming, blant annet tilrettelegging av eksamen, notathjelp og en tilrettelagt lesesalsplass. Det gjør at Lennart Sølvsnes Røsten kan studere.

Et godt inntrykk av Dragvoll

Lennart er 26 år, og studerer psykologi på Dragvoll. Han har en sterk grad av cerebral parese i hender og føtter, som gjør at han er helt avhengig av rullestol i hverdagen. Han er også nødt til å ha assistanse til alle fysiske gjøremål.

– Nå er ikke jeg så veldig mye rundt omkring på campus, men mitt inntrykk er at det er godt tilrettelagt for at vi med funksjonshemming skal komme oss rundt, sier han.

Lennart tilbringer omtrent fire timer på Dragvoll hver dag når han studerer. Da bruker han mest tid på det han kaller «kontoret» - et rom han har fått tildelt av skolen som han bruker som lesesal. Her har han en egen pc som han selv klarer og bruke. Viktigst av alt får han den roen og stillheten han trenger for å studere til eksamen.

– Jeg var med i en kollokveigruppe tidligere, og

likte godt at det var enklere å være sosial. Det virket som et veldig inkluderende miljø her, sier Lennart.

Dessverre fikk han ikke så mye ut av det faglige, og valgte å gå ut av gruppen og heller få hjelp av en faglig mentor.

Lennart har ved tidligere eksamener fått tatt disse muntlig, da han trenger assistanse til å skrive. Men når han nå skal ta eksamen i «psykiske lidelser», må han ta denne skriftlig. Han har tatt denne eksamenen tre ganger tidligere, men strøket hver gang.

– Jeg føler jeg presterer mye bedre muntlig enn skriftlig. Jeg sliter mye med dette faget, men jeg gir ikke opp av den grunn, sier han.

Fikk livet snudd på hodet

André Krogstad sitter i styret til Norges Handikapforbund og er styremedlem i Norges Handikapforbund Ungdom i Trøndelag. I 2011 ble livet hans snudd på hodet, da han plutselig falt i koma etter å ha vært syk i nesten et år. Legene oppdaget da en hjernesykdom som ga betennelse i blodårene og blodåreveggene i hjernen.

– Jeg lå i koma i seks-syv dager, og legene sa det var rundt 15 prosent sjanse at jeg kom til å overleve. Da jeg våknet var jeg lam i hele kroppen, jeg var blind og kunne ikke snakke. Jeg husket heller ingenting, det eneste jeg klarte å huske var hvem mamma og pappa var, forteller han.

André fikk sakte men sikkert tilbake hukommelsen,

men han måtte starte helt på nytt. Han måtte lære å gå, snakke, bruke bestikk – alt han kunne før var nå borte. For et års tid siden tok han i bruk rullestol, og beskriver den som det beste hjelpemiddelet han har hatt noen gang. Han har fremdeles betennelsen i hjernen, og føttene hans svikter nå mer og mer.

– Nå kommer jeg meg mer rundt. Det ble en helt ny hverdag, sier han.

En prøvetur på Gløshaugen

André har ikke vært student på Gløshaugen selv, og er helt ny i bygget. En liten prøvetur for å se hvor godt tilrettelagt Gløshaugen er for rullestolbrukere er på sin plass. Fra kantina i Realfagsbygget og i retning Stripa går det fint å komme seg. Det er ingen dørstokker, dørene er brede og har åpnere som fungerer, og det er rampe ved siden av trappa. Vi går inn på Stripa, og får et overblikk over Kafe Hangaren.

– Her går det fint for meg å komme meg rundt. Det er rampe helt ned og god plass, sier André.

Vi fortsetter innover Stripa, og bestemmer oss for å ta en titt på et av auditoriene. André åpner døra til S4, det er ingen døråpner så her må han bruke makt. Han ler litt når han kommer inn og ser hvor trangt det er.

– «De slankes auditorium». Her var det ikke akkurat mye plass, forteller han og smiler.

Øverst i auditoriet er det satt av plass til funksjonshemmede. Det er langt ned til tavlen, og det ser

ikke André på som positivt. Det vil være vanskelig å få kontakt med foreleser, mener han. Her er det også et bord som kan heves og senkes, i hvert fall i teorien.

– Tanken var god, men det hjelper lite når det ikke funker, sier André og prøver å justere bordet høyt nok til at han kan plassere knærne under. Det går ikke.

«Sånne som deg»

André nærmer seg nå enden av Stripa. Her er det en trapp på under én meter, men det står en heis like ved som det er meningen at rullestolbrukere skal benytte. Han må bruke veldig mye kraft for å få opp døra, men han kommer seg inn og opp den lille meteren.

– Dette var veldig tungvint da, men det går jo, sier han.

På veggen henger det et skilt som viser til helsesøsters kontor i andre etasje, men her stopper det opp. Det viser seg å bare være en trapp opp til andre etasje, ingen heis eller rampe. Heller ikke appen Maze map har noe godt forslag til hvordan André kan ta seg fram til helsesøsters kontor.

– Hadde det bare vært bedre skilting her, så hadde mye vært løst. Det gjelder også i heisene, utdypes han.

Situasjoner som dette møter han støtt og stadig, også når han skal ut på byen. André forteller om en hendelse på et utested i Midtbyen. Etter å ha spist og drikket måtte han på do, men fant ikke handikaptoalett. Da han henvendte seg til baren for å spørre hvor han kunne gå på do, fikk han et lite fint svar.

– Vi har ikke toaletter for sånne som deg, svarte de. Da ble jeg skikkelig provosert, sier André.

Vil gi folk mer kunnskap

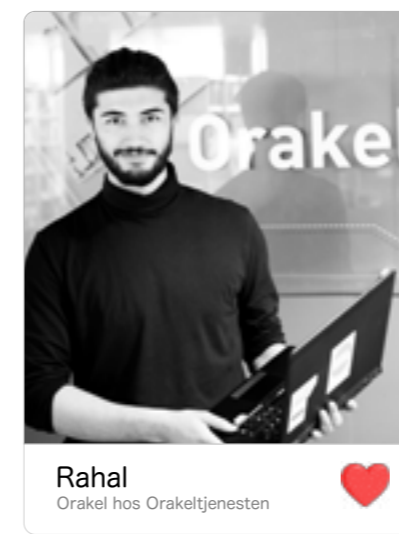
Kampen om full likestilling for funksjonshemmede er ikke vunnet enda, men arbeidet til Norges handikapforbund går stadig framover. Både diskriminerende holdninger og fysiske hindringer omfattes av loven, og handikapforbundene arbeider kontinuerlig med å sikre bedre tilgjengelighet, og gi folk mer kunnskap.

Andrés dom både når det gjelder Gløshaugen og samfunnet generelt er at det ofte er tilrettelagt, men at det ikke er godt nok.

– Det er ofte veldig små ting som skal til. Som en rampe, bedre skilting og så videre. Det er rart at noe så enkelt kan vise seg å være så vanskelig å få til i enkelte tilfeller, forteller han. **UD**

FORNØYD: Lennart Sølvsnes Røsten studerer på Dragvoll, og er avhengig av rullestol i hverdagen. Han synes tilretteleggingen på Dragvoll er god.

Rahal
Orakel hos Orakeltjenesten

❤️ Date? ❤️

Det kan vi dessverre ikke hjelpe deg med - men data, det er vi gode på!

Orakeltjenesten tilbyr gratis IT-hjelp til alle studenter ved NTNU. Se innsida.ntnu.no/it-hjelp

Ring Orakeltjenestens **🔥hotline** 📞 735 91 500

eller

Send en e-post til [📧 orakel@ntnu.no](mailto:orakel@ntnu.no)

O' eksamen med din glede

Juletid betyr eksamenstid. Her er noen tips til hva du bør gjøre og hva du bør unngå slik at sistnevnte blir litt lettere.

TEKST: Britta Benz | ILLUSTRASJON: Astrid Bøhler

– Å vente for lenge med å øve og prøve å lære alt på svært kort tid ender ikke bra, sier førsteamanuensis Bassam Hussein ved NTNUs Institutt for maskinteknikk og produksjon. Han er blant Norges ti beste forelesere ifølge Morgenbladets kåring i 2016.

At skippertak sjelden er en god idé er utvilsomt noe de fleste studenter har hørt før. Den siste tiden rett før eksamen kan det være lurt å skille mellom det du kan og det du ikke er trygg på, eller rett og slett ikke kan, og så lære deg det.

– Når man svarer på noe er det viktig å ikke skrive fryktelig mye. Unngå å skrive mer eller mindre enn du må for å svare på spørsmålet, konstaterer Hussein.

Er svaret ditt for langt, virker det unnvikende på spørsmålet og besvarer det ofte ikke. Sensorer merker fort om du forstår og svarer på spørsmålet, eller om du bare pøser ut med pensum.

– Risikoen for å avsløre manglende kunnskap på andre områder enn det spørsmålet fokuserer på blir også en del større om du skriver mer enn du må, forklarer professor Jostein Halgunset ved NTNUs Institutt for klinisk og molekylær medisin, og finalist i Morgenbladets kåring.

Å skrive mer enn det kravet spesifiserer, spesielt om andre deler av pensum, hjelper ikke. Det tar tid, og kan i verste fall trekke ned.

– På selve eksamen er det også viktig å prioritere. Svar først på det du kan, da bruker du ikke unødvendig mye tid som du kanskje trenger senere, oppfordrer Hussein.

En av de vanligste tabbene han ser i eksamensbesvarelser er studenter som har skrevet at de egentlig kan stoffet, men ikke hadde tid til å skrive et skikkelig svar.

– Av egen erfaring kan jeg anbefale at du under selve eksamen ikke bør utsette spørsmål som du kan stoffet til, da kan det fort hende at du glemmer å besvare dem, sier Halgunset.

En oppskrift på fiasko er å bli sittende fast på et spørsmål som du så bruker masse tid på. Gå heller videre, og kom tilbake til spørsmålet senere, understreker han.

En test av læringsmålene

Det første steget i eksamensforberedelsene er å få en bedre oversikt over hva du kan, hva du må prioritere, og hvor dine svakheter ligger.

– Eksamen skal være en test av læringsmålene, jeg vil sjekke om studentene har innfridd dem. En enkel test for å få oversikt er å spørre deg selv: «Har jeg innfridd læringsmålene», råder Hussein.

Eksamensoppgaver fra tidligere år er en god indikator på hva som kommer på årets eksamen, selv om pensum varierer litt fra år til år og spørsmålene er nye.

– Gamle eksamensoppgaver er nyttige, de gir deg et overblikk av hvordan spørsmålene stilles og et inntrykk av hvilke deler av pensum som er viktig, sier Halgunset.

Muntlig eksamen bekymrer mer

På skriftlige eksamener er det viktig å forstå og tolke hva spørsmålet egentlig ber deg om å gjøre. På muntlige eksamener er ikke alle spørsmålene fastsatt på forhånd, noe som gir studenter muligheten til å styre deler av den.

– For muntlige eksamener er det dessuten viktig å

være sensitiv til tilbakemeldinger fra sensor, i tillegg til at en bør ta initiativ tidlig i dialogen. Da kan en til en viss grad styre retningen spørsmålene tar, anbefaler Halgunset.

Foreleseren har observert at muntlige eksamener stresser studenter mer enn det skriftlige gjør, muligens på grunn av både mangel på erfaring og mangel på tidligere eksamensoppgaver en kan øve på.

– Mange undervurderer hvor nyttig det kan være å diskutere pensum med medstudenter, fastslår Halgunset. **UD**

Erstatt vinterkulden med et bedre måltid fra sør

Ta en pause fra eksamensstresset og bring Italia til ditt eget kjøkken.

TEKST: Linn Victoria Brekke | FOTO: Mari Haugan

Parmesankylling med pasta

Denne retten er en tradisjonell italiensk-amerikansk rett med sprø kylling panert med parmesanost. Selv om retten kan være litt tidkrevende, så er den smakfull og mettende, og absolutt verdt den lille ekstra innsatsen. Denne oppskriften holder til mellom fire og seks personer.

TOMATSAUSEN:

- Hakk opp sjalottløk og hvitløk, og fres i en tykk-bunnet kasserolle i noen minutter til løken har blitt myk.
- Tilsett tomater, krydder, sukker, og basilikum i gryten, og la småkoke i 20 minutter, eller til sausen har tyknet og oljen som har samlet seg på toppen har fått en rødoransje farge.
- Helt til slutt kan du smake til med litt ekstra salt eller sukker. La deretter sausen stå på lav varme mens du forbereder kyllingen.

KYLINGEN:

- Del kyllingfileten i to (for å få tynnere fileter).
- Ta fram tre dype skåler; bland mel i en, ha egg i den andre skålen, og i den siste skålen blander man sammen brødsulene, den raspede parmesanosten, og hvitløkspulveret.
- Paner kyllingen i rekkefølgen over, og stek i en middels varm panne i en blanding av olje og smør. Legg deretter kyllingen over i en ildfast form, legg en spiseskje med saus på hver fileten, og dryss mozzarella på toppen.
- Sett kyllingen inn i ovnen på 220 grader og la stå til osten har blitt gyllenbrun, ca. 10-15 minutter. Kok opp pastaen mens du venter på at kyllingen blir ferdig.
- Server med pasta. Hvis du ønsker det lille ekstra kan du også servere med salat og hvitløksbrød. Bon appetit!

INGREDIENSER:

2 bokser hakkede tomater
4 fedd hvitløk, finhakket
1 sjalottløk, finhakket
1 ts salt
1 ts sukker
En klype chilipulver
Basilikum til smaksetting
Olje

INGREDIENSER:

400 - 600 g kylling
2 egg
2 dl mel
50 g brødsul e.l. til panering
30 g raspet parmesanost
2 ss hvitløkspulver
30 g raspet mozzarellaost
Olje og smør til steking

Når novemberkulden setter inn, snøen daler ned og eksamenstiden har ankommet for fullt, da lengter man fort etter en velfortjent og bekymringsløs ferie til varmere strøk. Likevel er det ikke store innsatsen som skal til for å bringe en liten bit av varmen inn på ditt eget kjøkken. Bli med på en liten kulinarisk reise med italienske retter som parmesankylling og tiramisù, og unn deg en liten ekstra glede i hverdagen.

Tiramisu

Denne retten er en velkjent og smakfull italiensk dessert som bør stå på alles liste over ting å prøve før man dør. En elegant vri på den klassiske ostekaken, med delikate ingredienser som espressokaffe, en liten dose alkohol, og fingerkjeks. Dette kan være akkurat det du trenger for å komme deg gjennom eksamensperioden.

INGREDIENSER

(SEKS PORSJONER):

250 g mascarponeost
3 eggeplommer
3 ss sukker
1 klype salt
20 fingerkjeks
2 ss konjakk eller amaretto (kan sløyfes for en alkoholfri versjon)
3 dl kald espressokaffe.
3-4 ss revet sjokolade eller kakao til topping

SLIK GJØR DU:

- Bland eggeplommer og sukker, pisk sammen til en luftig eggedosis. Tilsett mascarponeosten og bland til kremen blir glatt.
- Tilsett en klype salt til eggehviten og pisk stiv. Bland sammen med ostekrem.
- Legg et lag med krem i bunnen av en serveringsskål. Tilsett konjakk eller amaretto til kaffen og dypp raskt fingerkjeksene i blandingen, pass på at kjeksene ikke blir for bløt. Legg kjeksene over kremen og gjenta. Avslutt med et lag krem på toppen.
- Dryss over revet sjokolade eller kakao til slutt og sett desserten i kjøleskapet i minst en time før servering. Nyt med en kopp kaffe og drøm deg bort fra hverdagen med en liten skål av paradiset.

Veien mot et nullutslippssamfunn

I moderne teknologi og fornybar energi ligger det stort potensiale for å takle klimaproblemene. Lederen i NTNU Energi mener vi kan gjøre enda mer for å utnytte dette potensialet.

TEKST: Øystein Soknes Christie | FOTO: Gunnar Dresler | ILLUSTRASJON: Trude Bakken Telle

NASA har målt årlig gjennomsnittstemperatur i 136 år. 16 av de 17 varmeste årene har skjedd siden år 2001. For mange er det ikke lenger noen tvil – menneskeskapte klimaendringer er ekte.

Det får mange til å spørre seg om oljealderen er over. Helt siden oljeeventyret startet med Ekofisk i 1969 har olje og gass vært selve fundamentet for Norges rikdom og utvikling.

– Jeg vil ikke si at oljealderen er over, men i de fleste land ser vi en stadig større overgang til fornybare energikilder. Jeg tror ikke vi klarer å finne én ressurs til å erstatte olje og gass. Vi er avhengige av å utvikle mange og gode teknologier, sier leder Johan Einar Hustad i NTNU Energi.

Vann, vind, og solceller

Det er ikke bare petroleum vi er gode på i Norge. De siste 100 årene har vi utviklet vannkraft som vår primære energikilde for private husholdninger.

– Så godt som all elektrisitet vi bruker i husholdninger i dag er vannkraftbasert, forteller Hustad.

I tillegg er det mye potensial i vindkraft, og Hustad tror Norge kan være en viktig aktør og trendsetter på dette området også. Fosen Vind og TrønderEnergi er i gang med å etablere Europas største vindkraftprosjekt på land, med seks vindparker i Sør-Trøndelag på til sammen 1000 MW.

Norge har også bygd opp en stor skapende industri, for eksempel bedrifter som lager solcellesilisium. I dag er bedrifter som Dynatec Engineering AS i Askim sentrale i utviklingen av attraktiv solcelleteknologi.

Hustad forteller videre at Norge har en veldig sterk maritim klynge, og han ser en reell mulighet for at vi kan bli en enda større global stormakt innen maritim virksomhet.

– Ingen land i verden er bedre enn Norge på å håndtere ting som er oppå og under havoverflaten, sier Hustad.

Lagringspotensiale

Det er tydelig at det ligger ekstremt mye potensiale i norsk energivirksomhet. Hustad er også klar på at verden burde gjøre mye mer på denne fronten, og at utviklingen mot et grønnere samfunn burde gå langt raskere.

– Universitetet har store ambisjoner om å jobbe med energiforskning som har betydning for andre land enn bare Norge, forteller Hustad.

Mange av prosjektene som det jobbes med i Norge

er utvilsomt langsiktige investeringer som Norge kan dra nytte av i framtiden.

– Vi har en unik mulighet til å få et forsprang på andre land, og dermed få nye salgsmuligheter. Muligens kan vi snart utvikle kunnskap og teknologi som kan bli den nye oljen, sier Hustad.

Ifølge Hustad er dagens batteriteknologi i rivende utvikling, og han tror Norge har mye å bidra med her.

– I dag er det kun én prosent av den totale elektrisitetsforsyningen i Europa som lagres i konvensjonelle batterier, sier Hustad.

NTNU fikk nylig ansvaret for et stort EU-prosjekt der de bygger turbiner som kan starte og stoppe 30 ganger på ett døgn. Da er det mulig å levere energi til rett tid, og minimalt med kraft går tapt.

– Vannkraft er i dag den dominerende teknologien for energilagring. Vannreservoarene våre kan altså bli Europas batteri, forteller Hustad.

Dekarbonisering av fossil energi

Er det noen måte å sørge for at Norges olje- og gassprodukter forblir attraktive, selv i et lav- eller nullutslippssamfunn? Svaret er ja, mener Hustad, og løsningen er å finne i dekarbonisering av fossil energi.

– En ting vi er mindre fornøyd med i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018, er at de fokuserer for lite på dette, sier Hustad.

Han anser satsning på dette området som et viktig steg på veien mot et nullutslippssamfunn, fordi det muliggjør bruk av energiprodukter fra petroleum, uten tilhørende klimagassutslipp.

Proessen går ut på å skille hydrogen og karbon i naturgass, og lagre karbonet i kontinentalsokkelen. Den karbonfrie hydrogengassen kan man bruke til mye forskjellig; brenselceller, som energilager eller til oppvarming.

– Fangning og lagring av karbon i sandsteinsreservoarer offshore er noe Statoil har drevet med på Sleipnerfeltet i 20 år. Dette kan vi, sier Hustad.

– Mange av dagens energiforskere er samfunnsvitere

NTNU Energi får tildelt noen ressurser hvert år, som de setter inn på strategiske områder, enten for å videreutvikle eksisterende forskning, eller for å dra i gang nye prosjekter.

– Du kan godt si at vi er en slags inkubator for lovende forskningsideer, sier Hustad.

Tverrfaglig samarbeid er sentralt for NTNU Energi, og Hustad mener de har et spesielt ansvar for å jobbe opp mot problemstillinger der ulike faggrupper samarbeider og deler på ressursene sine.

– Flere og flere problemstillinger og utfordringer i samfunnet er avhengig av at ulike faggrupper jobber sammen og deler på ressursene for å løse utfordringene. Vi har bruk for kompetanse på alle områder – mange av dagens energiforskere er samfunnsvitere eller humanister, forteller han.

Studentengasjement og kunnskapsformidling

Hustad tror det å samarbeide med studenter, og å eksponere dem for arbeids- og næringslivet er sentralt for å finne gode løsninger på klimautfordringene.

– Studentene er det viktigste vi har på NTNU, for det er dere som representerer framtiden. Når det gjelder studentengasjement er skolen vår i en særklasse, kanskje særlig på grunn av frivillighetskulturen, sier Hustad.

Han understreker videre viktigheten av kommunikasjon og internasjonalt samarbeid. NTNU Energi hjelper ofte professorer og forskningsgrupper til å komme seg ut i media, både for å formidle kunnskap og for å gi råd til samfunnet og politikerne.

– Norge har bygget opp en bred kunnskaps- og kompetansebase innen områder som vannkraft, petroleum, og prosessindustri. Denne basen må brukes av flere for å takle utfordringene vi nå står ovenfor, sier Hustad. **UD**

Jeg tror ikke vi klarer å finne én ressurs til å erstatte olje og gass. Vi er avhengige av å utvikle mange og gode teknologier.

JOHAN EINAR HUSTAD, LEDER AV NTNU ENERGI

NTNU ENERGI

- Ett av fire tematiske satsningsområder ved NTNU.
- NTNUs ambassadør for energi, og universitetets ansikt utad.
- Skal representere og posisjonere NTNU eksternt og være kontaktpunkt for politiske myndigheter, Forskningsrådet og internasjonale aktører.
- Forskningsområder: Teknologiske løsninger for fornybar energi, bioenergi, offshore, vindenergi, energi-effektivitet, «smart grids», vannkraft, rensing og lagring av CO₂, effektiv utvinning av olje og gass, og skape offentlig engasjement for energiforskning.

Gubber, hyller og munker

I en plasthall på Rosten høres lyden av skotthyll, Trøndelags litt bortglemte nasjonalsport. Til tross for dårlig rekruttering, holder sportens kjerne fortsatt god stand.

TEKST: Tobias Bjune Proos, Audun Fegran Kopperud, Edvart Solberg Svingen
FOTO: Jonas Halse Rygh

Bortgjemt mellom høye industribygg og Trondheims sørlige innfart finner vi en av landsdelens skjulte skatter. Skotthyllhallen på Rosten fylles opp nesten hver kveld av kasteglade mennesker som representerer en særtrøndersk idrett som får altfor lite oppmerksomhet i 2017.

– Ja, det har jo blitt en forgubbet sport, og vi sliter litt med å rekruttere yngre folk, sier Svein Myhre.

Myhre er leder for Norges Skotthyllforbund og en av ildsjelene som holder idretten i live. Han ble dratt inn i skotthyllens verden av noen kamerater som igjen hadde fått det fra familien.. Han begynte med skotthyll da han var rundt 18 år gammel, og har kastet aktivt siden den tid. I en idrettsverden stadig preget av penger, fotball og berømmelse er det færre og færre unge som kaster, selv i sportens vugge, Trøndelag.

– De som detter ut, detter ut av naturlige årsaker, så da er vi avhengig av å få inn nye, forteller Svein Myhre.

De har gjort flere tiltak for å prøve å øke rekrutteringen, deriblant dele ut flyers og utleie av skotthyllhallen. De har sett at interessen har tatt seg opp og håper også at publisitet som dette kan

SKOTTHYLL

- Skotthyll er en særtrøndersk idrett som trolig har røtter tilbake til skotske ingeniører som bygde landsdelens første jernbane, Trondheim-Støren-banen på 1860-tallet.
- Banen består av to plattinger elleve meter fra hverandre. På hver plating står det tre kjegler, som kalles munker.
- Man kaster en diskoslignende plate som kalles hylle, fra den ene platingen til den andre. Målet er å treffe alle tre munkene.
- Den bakerste munken er verdt 30 poeng. Den i midten 20, og den fremste 10.
- Ekspertene sier at det lureste er å sikte på den bakerste munken, fordi sjansen for å treffe alle tre, da er størst.
- Man kan enten spille på lag bestående av tre, eller kaste individuelt.

bidra til å bringe flere folk til denne tradisjonsrike idretten. Det er også egne Juniormesterskap, så er det ingenting i veien for å bli med allerede i ung alder.

Kvinner i skotthyll

Denne iskalde mandagskvelden er skotthyllhallen på Rosten stappfull med tredjedisjonskamper. Vaffelduften osrer ut av kjøkkenet og utover i hallen. For det er nemlig kun to ting man kan servere på skotthyllkamper: kaffe og vafler. Kate Iversen er i dag ansvarlig for vaflene, men er selv også en habil kaster. Hun kaster for Tor-Tur, laget med flest damer i Norge.

– Fordelingen i Norge er vel nærmere 80-20 i herrenes favør, selv om det var flere damer før i tiden, har vi fortsatt mange gode. I Tor-Tur er vi hele seks aktive damer, og det er mange av mennene som ser opp til oss, sier Iversen.

En av de mer erfarne kasterne i hallen i dag er 70 år gamle Ola Sand. Han har drevet med skotthyll i over 45 år og husker selv at han vervet de første kvinnene i klubben Plattbom for mange år siden.

– Jeg fikk høre i flere år etterpå at det hadde vært en feil. Det falt ikke helt i god fisk, det var veldig konservativt før i tida. De hadde jo ikke sett kvinnfolk på banen, bortsett fra mødrene som kom og gikk.

Holde hodet kaldt

Hvordan blir man en god skotthyllkaster? Ifølge ekspertene kreves det konsentrasjon, presisjon og godt innøvd teknikk.

– Det handler om å gjøre det samme hele tiden, sier forbundsleder Svein Myhre.

For det er nemlig slik at skotthyll ikke er så lett som det kan virke. Den minste ujevnheten i kastet vil bety mye for antall truffne munker. Kate Iversen legger også til at man i fysisk form er tydelig i kastet.

– Det er nok en fordel å være i god fysisk form. Jeg ser at de i bedre form holder ut lenger, sier hun.

Sist men ikke minst er det også et mentalt aspekt av en annen verden i skotthyll. Det å se egne munker falle som fluer kan være en mental knekk. Anne-Mette Sæterbakk, som selv har kastet i flere år, kan si seg enig i viktigheten med å beholde fatningen.

– Du må ikke bli sur. Blir du sur, mister du alt fokus. Det nytter ikke å kaste uten fokus, sier hun.

Kate nikker bekræftende.

Doping

De store dopingskandalene har uteblitt fra skotthyll. Her har det heller vært et lite problem med alkohol.

Da en deltaker var påvirket ved et tidligere NM ble resultatet at vedkommende ble nektet å kaste. Dette er ikke noe de ønsker seg i idretten, men de vil at det skal være lov å kose seg.

– To øl på en varm sommerdag går selvfølgelig bra, men ikke fyll. På arrangementer er det nulltoleranse, sier Anne Mette Sæterbakk.

På tross av et stort konkurranse nivå ser det ut til at skotthyll har sluppet billig unna når det gjelder doping. Alkohol kan vel også sjeldent kalles for prestasjonsfremmende rus, i alle fall i sportslige sammenhenger.

Uvis opprinnelse

I den årlig utgitte Skotthyllhåndboka kan man lese at sporten tidligere hadde en gullalder. Det første Trondheims mesterskapet ble avholdt ved Søreim gård like ved Granåsen skistadion i 1934. Da var det så mye som 3 000 tilskuere til stede, skal vi tro Adresseavisen. Men sportens stolte historie strekker seg enda lenger tilbake.

Opprinnelsen er foreløpig omstridt, men en vanlig antakelse er at skotthyll kom med skotske og engelske ingeniører, da disse var med å bygge Trondheim-Støren-banen, som var landsdelens første jernbane. Dette skjedde i 1860. Grunnen til at opprinnelsen er vanskelig å finne er at skotthyll lett kan bli forvekslet med mange andre kasteformer som

har vært gjennom tidene. Trolig driver de med en lignende kasteform i Skottland, og i Sverige har de varianten «Varpa».

Etter det famøse mesterskapet i 1934 fikk sporten sitt eget særutvalg i Trøndelagsdistriktet. Fram til Trøndelag Skotthyllkrets stiftelse i 1972 var skotthyll mye bedrevet som bedriftsidrett blant annet på fabrikkene i byen. Siloen på Ila og papirfabrikken på Ranheim var typiske skotthyllarenaer. I 1978 var Norges Skotthyllforbund et faktum. Det var da den organiserte serie og cup-kastingen startet.

Fra Østbyenmesterskap til Skotthyllhallen

Med «bare» 45 års skotthyll-erfaring bak seg, som han selv ironisk påpeker, sitter Ola Sand på mye historisk kunnskap.

Det startet som en grendeaktivitet på Lade, der han selv er oppvokst. Her var det to klubber i nærområdet: Hans egen klubb, Plattbom, fra Østmarkneset og landets eldste nålevende klubb, Treff. Klubben Tjua holder til i Weidemanns vei på Rosenborg. Disse var blant klubbene som før i tiden hadde Østbyen-mesterskap.

– Treff feira 90 år for litt siden, skyter Jens Klemetsaune inn.

Treff var opprinnelig en ekte «Lamon-klubb». De holdt til i den gamle bydelen Reina, der E.C. Dahls ligger i dag. Først flytta de til området som ble kalt

«Raset», oppkalt etter et ras som skjedde på grunn av en flybomning under krigen. I dag er landets eldste klubb å finne ved Devle gård.

På slutten av 1980-tallet ble det opprettet egne kretsstyret og per i dag er det fire kretser som klubbene er delt inn i. Disse er bindeleddet mellom klubbene og forbundet. Det siste store punktet i sportens historie er byggingen av Skotthyllhallen på Rosten. Nå kan man kaste skotthyll sommer som vinter, og grunnet god økonomisk drift, er hallen så og si nedbetalt, ifølge Jens Klemetsaune.

Øvelse gjør mester

– Det er lett å spille trekkspill når du kan spille trekkspill. Du kan ikke bare gå hit og hive ei hylle, sier Ola Sand og peker på den lange karrieren han har hatt.

Sand er stolt av sporten sin og poengterer viktigheten av mange års trening for å bli en habil skotthyllkaster.

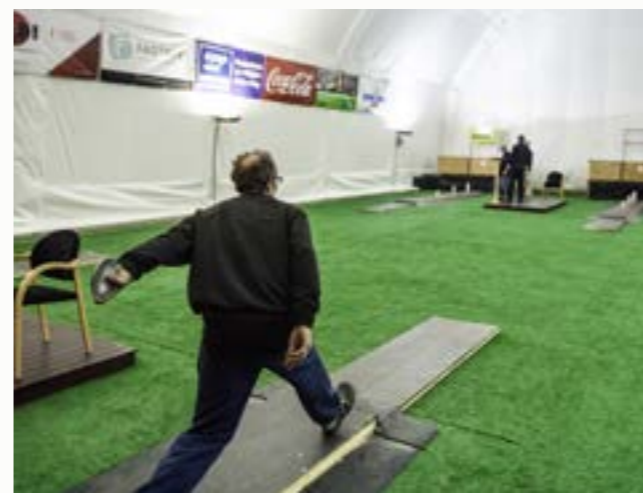
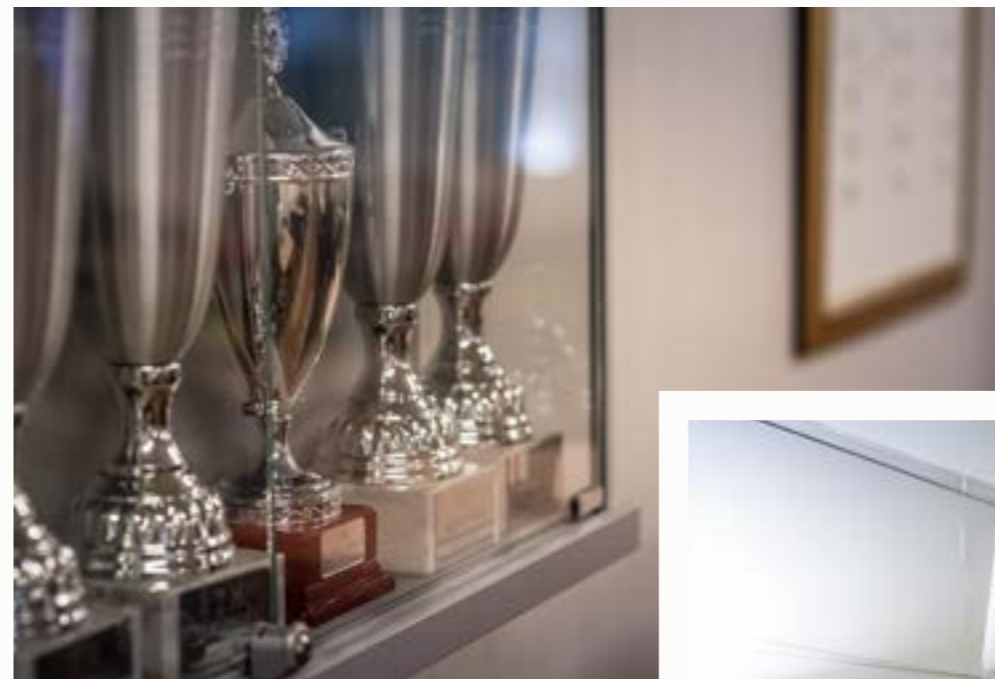
– Du kunne ikke bare gå å hive ei hylle du på din tid heller, Jens? Da var det vel kumlokk dere brukte, sier Sand til Jens Klemetsaune med et glimt i øyet. Trolig uvitende om at Klemetsaune (68) tross alt er to år yngre enn han selv.

Utbredelsen

Selv om skotthyll regnes som en trøndersk spesialitet har det også fått et lite fotfeste utenfor Trøndelag. Det er kretser både på Møre og Østlandet. På Østlandet er det klubber i Vestfold som arrangerer egne årlige, lokale mesterskap.

Det er også andre steder der det ikke er stor nok utbredelse til egen krets, men som fortsatt har egen klubb. Blant annet har man DNK Gran Canaria, som er skotthyllklubben på den spanske øya. Det er allikevel ikke noe en kan kalle landsdekkende idrett enda, til tross for laget i Spania kan man nok heller ikke kalle den internasjonale.

– Vi trøndere flytter jo ikke så mye på oss. Vi trives best hjemme, så det er vel derfor det ikke har spredt seg, sier Svein Myhre. **UD**

BESTE SKOTTHYLLMINNE

Svein Myhre (48) Heimdal:

Det var da en eldre mann stod ved en skråning og fikk hylla rett i hodet. Han falt ned skråningen, så vi sprang bort for å se hvordan det gikk med ham. Da vi så han, krabbet han oppover med et hakk i panna og sa «Jeg tror jeg drar hjem jeg gutta, vi snakkes i morra». Det er det beste minnet jeg har, fordi det gikk bra.

Kate Iversen (48) Tor-Tur:

De beste minnene er det sosiale. Man kan være seg selv 100 prosent. En av de største minnene må ha vært å bli norgesmester.

Ola Sand (70) Plattbom:

Jeg tør nesten ikke innrømme det. Det var vel i 89. Nei, på NM i Kristiansund. Nei, Skien. Kan vel si at det var dagen derpå. Jeg visste at jeg kom til å havne langt ned på resultatlista. Og der satt jeg, med knærne i grusen og skjegget på knærne. Endte opp langt ned på resultatlista i kasting, men ble jo sittende under resultatlista takket være kvelden før. Det har jeg fått høre etterpå.

SPORTSREDAKSJONEN
GIR RØDT KORT TIL:**Norges herrelandslag i fotball:**

Jada, vi kjører på. Sverige kvalifiserte seg til VM etter at de beseiret Italia i to kamper. Danmark overkjørte Nord-Irland på bortebane. Selv spilte vi to nitraste bortekamper i Øst-Europa. 0-2 mot Makedonia og 0-1 mot Slovakia. Nitrist. Vi er lillebror i Norden. Kjør på, vinterdepresjon.

Fredrikstad FK:

Vi som trodde vi hadde sett det verste i norsk fotball denne sesongen gjennom alle de pinefulle 0-0 kampene i eliteserien i år, må tro om igjen. FFK har nemlig sett sitt snitt til å rykke ned fra Obos-ligaen. Klubben med nest flest ligagull i norgeshistorien og laget som var én kamp unna gruppespill i Europa for kun seks år siden, har rykket ned til 2. divisjon. Nå blir det ille vanskelig å rykke opp igjen for gutta fra plankebyen.

SPORTSREDAKSJONEN
GIR GULLBALL TIL:**Aleksander Schau:**

Benytter momentum av #metoo-kampanjen til å oute en ukultur med trusler og seksuell trakassering i en ofte lukket mediebransje. En tråd på 25 punkter på Twitter førte med seg flere nyhetsoppslag. TV2.no skrev «TV2 har vært i kontakt med Aleksander Schau, som ikke vil la seg intervju, men skriver i en SMS at «flesteparten av historiene kommer fra TV2»» Hyll, Schau.

Åge Hareide:

Var ferdig som fotballtrener, gjør comeback og tar Danmark til VM etter overkjøring av Nord-Irland. 5-1-seier på bortebane er vanligvis uhørt i internasjonal fotball. Kom igen nu, Aage!

Marit Bjørgen:

Da er det endelig vinter, og Norge begynner å prestere i sportsverdenen igjen. Marit Bjørgen har ikke fått tid til å gjøre det helt store denne sesongen enda med tanke på at sesongen har vart i omtrent fem dager, men hun startet sesongen med et smell. Det er så imponerende. Hun var hele 30 sekunder foran Heidi Weng i sesongåpningen som i likhet med oss tar av seg hatten og bøyer seg i støvet for den relativt nybakte moren.

DEBATT

Under Dusken tar gjerne imot leserbrev. Lengden på et innlegg begrenses til mellom 1800 og 3500 tegn inkludert mellomrom. Vi forbeholder oss retten til å redigere og forkorte innlegg. Vi gjør oppmerksom på at innlegg også vil være tilgjengelige på underdusken.no.

Kontakt debattredaktør Anna Juell Johnsen på debattredaktør@studentmediene.no

FOTO: Mats Tveraen

Velg de beste foreleserne

Det hjelper ikke å sparke den beste foreleseren på Gløshaugen om NTNU virkelig ønsker kunnskap for en bedre verden.

ANNE JOO YUN MARTHINSE

Student

I snart et semester har jeg og mine medelever rusket til forelesningssalen hver torsdag klokken ti for kun én ting: interaktiv forelesning med Morten Andreas Nome. Disse forelesningene har så langt vært de med mest utbytte og faglig forståelse. Ingen som har vært til stede mens Nome underviser kan unngå å legge merke til studentenes valg av matteparallell. En stadig stappfull forelesningssal kan snakke for seg selv. Mens han ruller rundt på kontorstolen sin, med krittet i den ene hånden og pekestokken i den andre, formidler han med en lekenhet ulik alle andre. Kunnskapsnivået er uten like. Undervisningsmetoden er stødig. Dialog mellom student og foreleser er tydelig tilstedeværende. Man merker at han trives, og studentene suger til seg all kunnskap han lirer av seg.

At Nomes undervisningsdager snart er over, er et faktum jeg ikke kan forstå. Etter tre år som foreleser har institutt for matematiske fag valgt å ikke fornye

kontrakten hans. Grunnlaget, så vidt jeg har forstått, er først og fremst at han mangler en doktorgrad. Instituttleder Einar Rønquist sier til Universitetsavisa at de ikke kan «ansette noen etter hvor populære de er, eller på grunnlag av underskriftskampanjer.» Dette henger ikke helt på greip. Nome har fått fornyet kontrakten sin med NTNU seks semester på rad, og er dermed tydelig akademisk kvalifisert som foreleser. I tillegg burde engasjementet vist gjennom over 2300 studenters underskrifter ikke tolkes som ren popularitet, men evalueres som en betydningsfull tilbakemelding til instituttet.

Studentene ønsker å beholde Nome fordi han er dyktig - fordi han er enestående. Mange velger å gå i Nomes forelesninger til fordel for andres, og i ønske om å unnsnippe tørr og standardisert tavleundervisning. At kollektivet på instituttet veier en doktorgrad høyere enn erfaring og formidlingsevne, er vanskelig å akseptere for studentene. Et fakultet fullt av doktorgrader er ikke nødvendigvis det beste for studentenes utdanning, spesielt når en såpass unik og dreven foreleser mister jobben.

Ikke alle responderer like godt til Nomes karakter. For utenforstående kan han ofte virke

noe arrogant og selvtilfreds, og hans undervisningsmetoder for alternative innen universitets fire høytidelige vegger. Instituttlederen uttaler seg om at vi studenter ikke tenker langt nok, når en ansettelse på 30-40 år binder fakultetet, og vil være en stor kostnad for skattebetalere og statlige ressurser. For NTNUs framtidige studenter er saken annerledes. En god foreleser som Nome vil kunne inspirere og motivere hundrevis av ingeniør- og forskerspirer til en bedre forståelse og større lærelyst. Han kan være foreleseren som gjør studentenes gnist av nysgjerrighet til et bål, i stedet for å knuse den til aske.

En «vanlig» forelesers metoder vil ofte være demotiverende og virke negativt på motivasjonen til studentene sine. Jeg har derimot aldri opplevd en foreleser med evnen til å dykke i dybden og bredden av fagfeltet uten å miste studentenes oppmerksomhet slik som Nome. Med tanke på hvor mange matematisk dyktige sivilingeniører han potensielt kan inspirere over 30-40 år, skulle en ikke tro at fakultetet taper på å ansette han fast. Jeg mener at instituttet kanskje ikke tenker langt nok, eller mulig ikke langt nok i henhold til studentene deres.

ARKIVFOTO: Eivind Sandodden Kise

Student, engasjer deg humanitært!

Det er aldri for tidlig eller for sent å utgjøre en forskjell i verden.

JOMAR STAVRELØKK

Sykepleier og feltarbeider for Leger Uten Grenser

Det er mye som skal skje i morgen. Du skal fortsette det årelange studiet ditt. Legge grunnlaget for en lang, givende og profitabel karriere. Kanskje du skal bli revisor. Kanskje spesialpedagog. Kanskje lege.

Viktigst av alt: Du skal gjøre ting som er bra for samfunnet du lever i. Du skal kvalitetssikre regnskapene som er grunnlaget for aksjonærenes investeringer. Du skal hjelpe de som sliter med å lære. Du skal redde liv og lindre nød. Når du er ferdig og studere, skal ting skje.

Men hvorfor vente? Greit: Du kan ikke revidere et regnskap før du er revisor, eller skrive ut en resept før du er lege, men det er så mye mer du kan ta fatt i.

Hvert år legger Norges studenter ned en uhorvelig stor innsats i landets studentforeninger. Uten en eneste lønnet stilling, arrangeres gigantiske festivaler, idrettsarrangementer og konferanser. Dette er bra. Det gjør utdanningsstedene til en levende plass å oppholde seg, og legger grunnlaget for mye vennskap, kjærlighet og festligheter.

Nå: Se for deg at den samme innsatsen ble lagt inn i humanitært engasjement. Den norske studentmassen har potensiale til å flytte fjell for de som trenger det mest. Gang på gang har studenter satt dagsorden opp igjennom årene. Hvorfor ikke rette dagsordenen mot uretten som voldes så mange hver eneste dag? Det hjelper. «Færre dør når flere vet», er et motto vi lenge har brukt hos oss i Leger Uten Grenser. Jeg har selv vært ute i felt og sett at dette stemmer.

Du er ung, og har hele livet foran deg. Det er akkurat derfor det er så avgjørende at du tar stilling til dette i dag. Ikke i morgen.

Vi i Leger Uten Grenser vil hjelpe engasjerte studenter i å komme i gang. Derfor ønsker vi å starte organisasjonen Studenter Uten Grenser i Trondheim. I samarbeid med Leger Uten Grenser skal Studenter Uten Grenser øke studenter i Norge sin bevissthet rundt temaer som vanligvis blir oversett, og deres engasjement for å gjøre noe med dem. Det handler tross alt om liv og død.

Alle studenter fra alle fakulteter er selvfølgelig velkomne til å melde seg inn i organisasjonen. Vi holder infomøte på kaféen på Isak Kultursenter 25.januar i Trondheim klokken 18.00, og oppfordrer alle som er interessert til å dukke opp. Følg Leger Uten Grenser på Facebook, og besøk nettsiden, legerutenegrenser.no/arrangementer for å få oppdateringer på arrangementet.

STUDENTJODEL

ILLUSTRASJON: Benjamin Drews

Hvor lykkelig gjør tingene i boden deg?

ANNE ELISABETH NILSEN

På vegne av Framtiden i våre hender

Overfylte boder vitner om nordmenns stadig økende forbruk. Et forbruk som bidrar til store klimagassutslipp og uverdige leve- og arbeidsforhold for mennesker i det globale sør. Vårt forbruk har mer enn tredoblet seg siden 60-tallet, uten at vi har blitt tre ganger så lykkelige. Det oppløftende er at mannen og kvinnen på gata sier de er villige til å legge om sitt forbruk, reparere og låne mer, dersom politikerne kommer på banen og gjør det «rett-i-koppen» enkelt for oss.

Vi kjøper stadig mer og vi kjøper nytt ofte. For eksempel bytter en gjennomsnittsnordmann ut mobilen sin oftere enn annen hvert år. Dette på tross av at det er lagt ned store mengder ressurser i produksjonen, at den er forbundet med store utslipp av kjemikalier og klimagasser, samt at mennesker andre steder i verden har jobbet livet av seg med luselønn som takk for at våre hyller skal fylles med stadig flere, nyere og billigere varer. Velstanden her til lands har økt kraftig i løpet av et par generasjoner. Forskning peker imidlertid på at høyere velstand

kun gjør oss lykkeligere opp til et visst nivå, hvor våre grunnleggende behov for mat, helsehjelp, tak over hodet og trygghet er dekket. Utover dette er sammenhengen mellom lykke og privatøkonomi svak. Dette skyldes at vi alltid vil sammenligne oss med folk rundt oss og at vår materielle appetitt øker i takt med pengene vi har mellom hendene. Har vi egentlig et ønske om å forbruke stadig mer når det verken ganger oss selv, våre medmennesker eller jorda vi bor på?

En undersøkelse Respons Analyse gjennomførte for Framtiden i våre hender viser at syv av 10 nordmenn heller ville ha reparert mobilen sin fremfor å kjøpe ny - dersom det hadde lønnet seg. Vi ville heller leid verktøy fremfor å kjøpe nytt - hvis et slikt tilbud hadde eksistert. Sist, men kanskje viktigst, er vi i stor grad villige til å redusere vårt forbruk av hensyn til klima og miljø. Det er altså ikke vår intensjon det står på, men snarere vår handlekraft og hverdagens muligheter for å handle i tråd med vår gode intensjon. Så kjære politiker, utform politikk utfra hvordan vi ønsker å handle, ikke hvordan tallene viser at vi faktisk handler. At vi stadig kjøper nytt, betyr ikke at det er det vi aller helst vil.

I dag lønner deg seg å kjøpe nytt fremfor å reparere. Dette er stikk i strid med flertallet av

nordmenns ønsker, derfor vil vi gjøre det både mer tilgjengelig og billigere å reparere gjennom momskutt på reparasjon. I tillegg eier de fleste ting som brukes sjeldent, eksempelvis turutstyr og verktøy. Gjennom avgiftslette på utleie ønsker vi at slike ting skal bli både mulig og vanlig å leie når man trenger det, framfor å la det støve ned i boden. Tross alt er en omstrukturering av forbruket en måte å redusere det på. Større fellesskap kan dele på en del av tingene vi ikke bruker så ofte, slik at alle ikke behøver å eie alt. Verktøysbiblioteket på Moholt er et eksempel på en gunstig ordning for studenter som i disse dager prøves ut. Muligheten for utvidet reklamasjonsfrist, holdbarhetsmerking på varer og begrensning av reklame er andre tiltak som også fortjener en politisk utredning. La innholdet i boden krympe, la levetiden på det vi handler vokse, og legg til rette for at nordmenn skal få handle slik de ønsker!

Målet om forbruksreduksjon er helt åpent, og de aller fleste av oss står heide på sidelinja. Ballen er hos politikerne, som stadig lar den spilles på feil banehalvdel. Framtiden i våre hender serverer i rapporten «politikk for et grønnere forbruk» flere målgevende pasninger til politikerne – er de på ballen?

Du kjøper. Du gir.

Vet du at når du handler noe godt fra Kavli og Q-Meieriene, gjør du samtidig en god handling? Overskuddet går til Kavlifondet, som støtter humanitært arbeid, forskning og kultur. Kavlifondets gaver skaper store ringvirkninger. Takk for bidraget! Se hva du gir til på kavlifondet.no

Et grønnere Casa Rossa

SIGURD EILERÅS

Frivillig på Samfundet

For nesten to uker siden satt jeg i Storsalen og hørte på Harald Kyrvi og Fredrik Jutfelt snakke om klima og hvilken enorme påvirkning vi mennesker har på kloden vår. De diskuterte også hva som var den viktigste grunnen til at vi står overfor de utfordringene vi har i dag. De var litt uenige om det var overforbruk eller overpopulasjon som var den mest betydningsfulle årsaken. Men begge var enige om at det hodeløse forbruket til oss mennesker må reduseres kraftig.

Det var et spennende Samfundsmøte. Oppmøtet var bra, og det er kanskje ikke så rart med tanke på at vi er unge studenter som representerer fremtiden. Men selv om møtet var bra, synes jeg det var provoserende å sitte

der. Hvor enn jeg så, var det engangsglass av plast til øl, vin, brus og nøtter. Hvor mye plast brukes på onsdagsvin, torsdagspils og i helgene på Samfundet? Sorterer egentlig Samfundet plast? Nei. Hvis du går ut bak, står det konteinere til glass/metall, restavfall, og en nyanskaffet konteiner til papp der, men ikke noe til plastavfall.

Burde Samfundet som representant for studenter, for oss som skal skape fremtiden og kunnskap for en bedre verden gå foran som et godt eksempel? Eller synes vi det er nok at de holder Samfundsmøter hvor de diskuterer hvor ille det faktisk står til med jorda? Det er greit at avfall fra Samfundet bare utgjør en liten dråpe i havet, men hvilken verdi har et slikt møte når vi bare fortsetter vårt overforbruk? Er det ikke litt hyklersk med et slikt møte når det er et så enkelt tiltak som kan gjøre Samfundet så mye grønnere? Jeg tror ikke det er så vanskelig å bestille en konteiner for plastsortering.

Jeg er realist, jeg skjønner at det må brukes engangsglass i helgene, på konserter og de travle dagene fordi det ikke er kapasitet til å koste opp knust glass eller vaske alt, men jeg ønsker en plastkonteiner. Jeg er selv frivillig i Edgar og tror at alle i Edgar hadde syntes det hadde vært strålende med en ekstra søppelkasse til plast på bakrommet. Lørdag 14. november hadde jeg vakt fra klokken 21.00 til 03.00. Selv om det var en rolig vakt, så brukte vi i overkant av tre kilo plast på de seks timene, det var kun i engangsglass. I tillegg kommer all emballasjen som drikke, mat, og utstyr er pakket inn i.

Dette var altså en rolig lørdag med få gjester på Samfundet. Så kan du tenke deg at det er minst like mye som blir kastet de andre lørdagene i semesteret. Og de andre lokalene bruker sikkert tilsvarende mengder. På banketter på Samfundet som for eksempel immatrikuleringsball brukes det engangsbestikk i plast. Det blir en haug av plast som ikke resirkuleres. Jeg håper Samfundet og Styret vil vurdere anskaffelse av en konteiner til plast så Cassa Rossa blir litt grønnere.

SAMFUNDETLEDER

Tale Bærland, leder ved Studentersamfundet i Trondhjem

ILLUSTRASJON: Astrid Bøhler

Norge må ta sitt miljøansvar

I disse dager er Klimasøksmål Arktis i gang. Natur og Ungdom har sammen med Greenpeace gått til søksmål mot den norske stat, og prøver for første gang Miljøparagrafen i retten.

Bakgrunnen for søksmålet er at regjeringen i 2016 delte ut tillatelser til å bore etter olje i nye områder i Barentshavet. Sårbare områder i Arktis. Spørsmålet alle stiller er om staten har brutt med sitt ansvar om å verne naturen og miljøet for framtidige generasjoner. Regjeringsadvokat Fredrik Sejersted kaller det for «Amerikansk grunnlovsaktivisme», men det bør ikke bare være et spørsmål om staten har brutt grunnlovens paragraf 112. Hva med Parisavtalen de inngikk kort tid før de nye tillatelsene for oljeboring ble gitt?

Gjennom Parisavtalen forpliktet vi oss til å begrense den globale oppvarmingen til godt under to grader mer enn førindustriell tid. Med godt under menes ned mot 1,5 grader. Det å opprettholde avtalen kan bli vanskelig om vi åpner for boring etter ny olje og gass. Norge må ta sin del av ansvaret og ikke åpne for oljeboring i sårbare områder i Arktis.

Når det kommer til klimaspørsmål kan ikke Norge være egoistiske. Vi kan ikke sitte med tanken om at vi kan fortsette slik vi har gjort de siste årene. Norge er jo et så lite land, og oljen vår er så ren - det er de store landene som må dra lasset. Hvordan skal vi kunne kreve at de andre gjør tiltak, når vi selv åpner for mer oljeboring?

Ved å følge med på Save the Artics side, kan en se at det stadig tikker inn nye signaturer fra

mennesker som støtter opp om klimasøksmålet. Og dette er ikke bare nordmenn. I den lille tiden jeg har vært inne på siden har en tysker, brasilianer og japaner skrevet under. Dette er en internasjonal sak. Vår påvirkning på det arktiske miljøet forblir ikke i Arktis. Vi har ingen boble rundt det norske området som passer på at våre utslipp forblir her. Hele verden blir påvirket. Stormer, flom, og sult er bare noen få av konsekvensene, og de vil bare bli hyppigere og verre med tiden.

Under samfundsmøtet 24. september i 2016 vedtok Samfundet en resolusjon angående intensivering av kampen mot klimaendringene. Det ble blant annet vedtatt at Studentersamfundet i Trondheim krever at Norge intensiverer innsatsen for å motvirke klimaendringene. Staten må slutte å subsidiere leting etter olje og gass omgående, og petroleumsproduksjonen må fases ut. Dette er ikke noe mindre aktuelt i dag. Norge må ta sitt ansvar!

Under lørdagens samfundsmøte vedtok Storsalen en resolusjon som støtter saksøking av staten gjennom Klimasøksmål Arktis. Også i fjor vedtok Samfundet en resolusjon angående intensivering av kampen mot klimaendringene. Staten må slutte å subsidiere leting etter olje og gass omgående, og petroleumsproduksjonen må fases ut. Dette er ikke noe mindre aktuelt i dag. Norge må ta sitt ansvar!

DEBATTKALENDER

Adel Khan Farooq - En samtale om radikaliserings

Tirsdag 21. november 19.00-21.00

Trondheim Folkebibliotek

Adel Khan Farooq fulgte og filmet islamisten Ubaydullah Hussain i to år, før PST beslagla opptakene hans. Dette satte i gang en viktig debatt blant norske journalister. I ettertid har han skrevet en roman om radikaliserings blant ungdom i Norge. Han kommer til litteraturhuset for å diskutere temaet med journalist Aagot Opheim.

Sigrid Sollund- Hersketeknikker

Onsdag 22. november 18.00-20.00

Trondheim Folkebibliotek

Er hersketeknikker nyttige? Hvordan skal vi beskytte oss mot dem? Hvor brukes de? Sigrid Sollund er programleder i P2s dagsnytt 18, og er vitne til hersketeknikker i arbeidslivet hver dag. Onsdag 22. november kommer hun til folkebiblioteket for å snakke om temaet.

Åpen temakveld om feminisme med leder i Trøndelag SU

Torsdag 23. november 17.30-20.00

Inderøy Videregående skole

Sosialistisk ungdom i Trøndelag inviterer til en temakveld om feminisme for alle mellom 13 og 30. Her skal de informere og lære andre om feminisme, mens de serverer gratis pizza og brus. Temakvelden ledes av Alida Domaas, leder for Trøndelag Sosialistisk Ungdom.

Møte med Nancy Herz og Guro Angell Gimse

Søndag 26. november 15.00-17.00

Rådhusalen Hovedbiblioteket

Som en av forfatterne bak boka *Skamløs*, har Nancy Herz tatt et oppgjør med temaet rundt æreskultur, kjønnsroller og sosial kontroll. Guro Angell Gimse er en norsk politiker som er aktiv i debatten rundt negativ sosial kontroll og æresrelatert vold. Sammen skal de diskutere disse temaene på hovedbiblioteket 26. november.

Fredrik Græsvik - Dømt til døden i Kongo

Torsdag 30. november 19.00-20.30

Trondheim Folkebibliotek

Korrespondent Fredrik Græsvik har fulgt saken om Joshua French og avdøde Tjostolv Moland tett siden 2009. Nå har han gitt ut bok som går i dyben på den tragisk historien. Græsvik møter Adresseavisens journalist Aagot Opheim til samtale.

Immun. Kroppens evige kamp for å overleve.

Lørdag 2. desember 11.00-13.00

Rådhusalen Hovedbiblioteket

Anne Spurkland er professor i medisin ved Universitetet i Oslo og forsker innenfor immunologi og autoimmune sykdommer. Denne dagen skal hun gi en innføring i hvordan immunforsvaret vårt fungerer, med bakgrunn i hennes nye bok *Immun. Kroppens evige kamp for å overleve*.

Fontenes «Despacito»

Teksten skal være skrevet i Times New Roman

størrelse 12, med 1,5 linjeavstand.

En byll av en skrifttype. Toppen av latskap og kanskje verdens mest kjente skrifttype. Uansett hva du gjør, så kommer du ikke unna den. Gjennom 15 år skolegang har jeg vært tvunget til å uttrykke meg gjennom en sjelløs skrifttype.

I 1992 gjorde Microsoft den til standardskrifttypen i tekstbehandlingsprogrammet Microsoft Word. Etter at jeg tok i bruk dette programmet på Windows-maskiner gjennom grunnskolen, så er det en ting som har forfulgt meg. Jeg skrev i Times New Roman, fordi jeg var for lat til å bytte. Det var jo greit det, for all tekst vi fikk tilbake fra lærerne var i Times New Roman. Alle oppgaver, tester, og timeplaner. Unge og naive som vi var, brydde vi oss ikke om skrifttyper.

Så kom jeg til NTNU. Her har også Microsoft Word gjennomsyret ledelsen. Alt leveres i Times New Roman. Det er malen. Men årevis av bruk har ødelagt denne fonten for meg. All tekst framstår som noe skvip fra niende klasse. Hver gang mine digitale eksamensoppgaver skal leveres inn, ser jeg ikke lenger noe presentabelt eller akademisk. Jeg ser gamle essays, naturfagsrapporter eller tentamener. Jeg ser titler som: «DNA - Livets oppskrift», «Den nye oljen», «Abort - Et spørsmål om liv og død», eller «Mellomkrigstiden». Jeg ser anmeldelser av filmene *The Dark Knight*, *Frihetens Regn*, eller *Schindlers liste*. Jeg ser litterære analyser med navn «Personskildinger i Lars Saabye Christensens *Beatles*» eller «dype analyser» av symbolbruken med juletreet i *Et dukkehjem*. Jeg ser noveller med titler som «Kysset», «Alene» og «Mordet», som gjerne tar opp temaer om ungdom, rus, og mobbing.

Når folk kritiserer bruken av Comic Sans i tekster fordi det ligner mer på bursdagsinvitasjoner du gav kompisene dine etter at du lærte deg om WordArt og stock-illustrasjoner i Microsoft Word, så glemmer de at Times New Roman er like ille. Det får teksten til å se ut som en pinlig og alminnelig særøppgave.

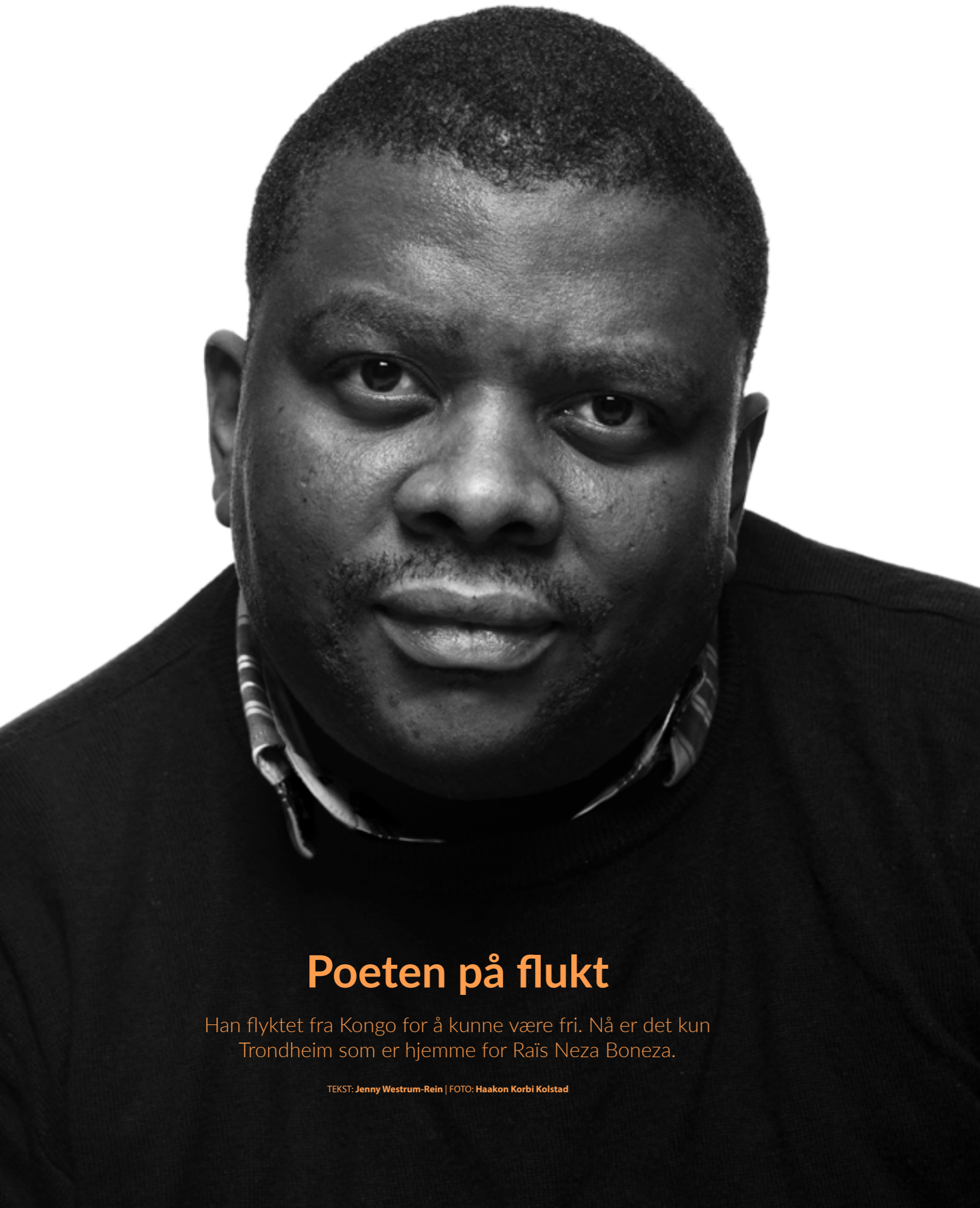
Fra en som er genuint interessert i det store landskapet av skrifttyper anbefaler jeg alle å sjekke utvalget i tekstbehandlingsprogrammer. Kanskje droppe seriffer (de tynne strekene på enden av stammen

til bokstaver) og prøve en font som Futura eller Gill Sans? Eller beholde de og gå for Cambria, Baskerville eller Gentium Book Basic? Courier New hvis man ønsker å føle seg som en manusforfatter. Eller Adobe Garamond, som kanskje ligner litt på Times New Roman, men er den skrifttypen man leste i *Harry Potter*-bøkene.

Å faktisk foretrekke Times New Roman er som å si at favorittisen er vanilje, favorittbandet er A-ha og den beste Disney-filmen er *Lovenes konge* på norsk. Det er kjedelig. Utvid heller horisonten og se teksten din med nye øyne. Så får man bite det sure eplet og konvertere alt til Times New Roman ti minutter før levering.

God eksamensperiode!

Hilsen Christian Høkaas

Poeten på flukt

Han flyktet fra Kongo for å kunne være fri. Nå er det kun Trondheim som er hjemme for Raïs Neza Boneza.

TEKST: Jenny Westrum-Rein | FOTO: Haakon Korbi Kolstad

Om serien «Typisk norsk»:

Dette er det tredje av flere portrett i serien. Her møter du ulike mennesker som bryter med typiske, norske stereotypier.

November viser seg fra sin verste side denne dagen: Det snør og regner om hverandre. Raïs møter opp en halvtime for sen i t-skjorte og hettegenser, tilsynelatende helt uberørt av kulden. Til tross for stiv kuling vil han sitte utendørs.

– Jeg trodde det var tirsdag. Jeg skriver bok akkurat nå, så jeg har ikke sovet siden i går, sier han beklagende.

Slik er gjerne hverdagene hans. Raïs jobber frilans som journalist og forfatter, i tillegg til å være fredsforsker. Noen ganger kan det ta mellom tre og fire måneder mellom oppdragene. Da blir han gjerne sittende å skrive i flere døgn.

– Jeg begynner å skrive, og da klarer jeg ikke å slutte midt i. Da blir jeg heller sittende oppe hele natta, forteller Raïs.

FLYKTET TIL FOTS. «Forlat landet eller dø», var beskjeden den da 19 år gamle poeten, journalisten og forfatteren fikk. Krigen i hjemlandet, Den demokratiske republikken Kongo, drev Raïs og familien på flukt.

– Jeg gikk 2000 kilometer til fots vestover i Kongo, og så ble jeg sendt østover igjen.

Han ble dyttet til Rwanda, videre til Burundi og så til Uganda. Ingen av landene ville ta ansvar for flyktningene. Raïs hadde ingen identitet, og var statsløs.

– Du blir banket opp, torturert, sendt videre, arrestert for å være spion, og du ser folk som blir drept. Du blir nesten drept selv, forteller Raïs.

FN ga Raïs, søsknene og foreldrene valget mellom Australia, USA, Canada og Norge. Norge var noe nytt. Familien endte opp i Klæbu.

– Jeg visste ingenting om Norge. Det eneste jeg visste om var fisken.

BRUKTE STEMME SIN. Hjemme i Kongo hadde Raïs' familie mange bøker. Faren var opptatt av at Raïs skulle lese, men ønsket at sønnen skulle bli ingeniør. Som barn leste derfor Raïs mye, spesielt bøker for et mer voksent publikum. Raïs ble interessert i poesi og lyrikk, og begynte å skrive selv. Familie og venner pleide å leie ham inn for å skrive deres kjærlighetsbrev.

RAÏS NEZA BONEZA

Født:
7. januar 1979

Fra:
Født i DR Kongo, bor nå i Trondheim

Aktuell som:
Fredsforsker, frilans journalist, og forfatter.

4 KJAPPE:

1 Hva er ditt beste minne?

25-årsdagen min. Dasamlet alle vennene og familien min seg i Klæbu og Trondheim. Det var en kveld ingen av oss glemmer.

2 Hvor er du om ti år?

Da gjør jeg det samme som jeg gjør nå.

3 Hva er ditt favorittsted?

Trondheim.

4 Hva mener du er typisk norsk?

Å delta i samfunnet.

– Betalingen var en kinobillett. Det fungerte alltid, sier Raïs og ler.

Etter hvert ble Raïs mer engasjert. Han ble interessert i journalistikk og politisk aktivisme. Stemmen hans kunne brukes til å forandre. Raïs ga ut sin første bok i 1998, det samme året som krigen i Kongo brøt ut for fullt. Boka var lyrikk om kjærlighet. I Burundi ble den sensurert.

– Myndighetene trodde jeg skrev om politikk. Det er ganske rart at dikt om kjærlighet kan bli til politikk som må sensureres.

Underveis i flukten havnet Raïs i Uganda. Her begynte han å skrive igjen. I Norge fullførte han sin største suksess, «Nomad: The Refugee Poet».

– Jeg oppdaget at man kunne bruke poesi til aktivisme. Poesi kunne samle folk.

INGEN UTOPI. I Kongo så Raïs hvordan tilliten mellom mennesker ble mindre, og krigen brøt ut. Poesien og litteraturen var en måte å samle folket på igjen. Kunnskapen hans om krig fikk Raïs til å søke til freden og bli fredsforsker. Fred er noe konkret, mener han.

– Fred er ikke noe du kan filosofere over eller be til Gud om. Det handler først og fremst om mennesker. Om å løse konflikten, forklarer Raïs.

For å løse konflikter må man velge mellom vold og ikke-vold. Raïs har troen på det ikke-voldelige. Ifølge ham handler det om økonomi, religion, filosofi, og sosiologi.

– Vi trenger en måte å finne sammen på. Vi trenger harmoni i verdenssamfunnet. Fred er ingen utopi. Det er veldig praktisk.

SOLA I HJERTET. Gjennom jobben har Raïs reist mye. Han har vært i konfliktområder som Nigeria og Sør-Sudan. Som journalist kan han reise til områder han normalt ikke ville sluppet inn i. Noen ganger vet han ingenting om språket eller kulturen før han reiser. Raïs sier han opplever selve livet når han får kultursjokk. Han elsker det. Et slikt sjokk fikk han i Norge. Det var vinter da han ankom, og på bilturen fra Værnes til Klæbu sank temperaturen til under 20 minusgrader.

– Språket var vanskelig. Jeg gikk på skolen og ►

lærte bokmål, og når jeg kom ut snakket folk trøndersk, forklarer Raïs.

Han opplevde nordmennene som reserverte og vanskelige å få kontakt med.

– Det tror jeg har endret seg og blitt bedre. Det kommer flere utenfra som forandrer folket, slik som meg. Jeg kom til Norge med sola i mitt hjerte.

HAR FORANDRET SEG. Raïs føler at han har forandret seg etter han kom til Norge.

– Når jeg møter vennene mine i Frankrike sier de at jeg har forandret meg. Jeg forstår ikke humor på fransk på samme måte som før. Da jeg kom til Norge syntes jeg ikke norsk humor var morsomt. Det gjør jeg nå, forteller han.

Raïs kunne aldri tenkt seg å flytte fra Trondheim. Han føler seg som en del av det norske samfunnet. Han har blitt mer reservert enn før, og trives bedre alene. Samtidig blir han frustrert over hvordan de

fleste ser på Afrika. Raïs forklarer at hans barndom i Kongo på mange måter lignet norske barns oppvekst. Han husker fortsatt sitt første videospill.

– Når folk tenker på Afrika tenker de på krig, sykdom og fattigdom. De snakker om Afrika som ett land, når det er over 50 land, sier Raïs.

– Alle disse folka går rundt med mobiltelefonene sine og er på internett. De forstår ikke at det som er inni mobilen kommer fra Afrika.

ALLE HAR EN PSYKOLOG. Som utlending er det vanskelig å integreres i Norge, mener Raïs.

– Det snakkes om at alle må integreres, men det går bare én vei, sier han.

Raïs forklarer at mange han kjenner sliter med å få norske venner og bekjentskaper. Det handler om en dyp kultur.

– Vikingene dro til andre land på sommeren, drepte og voldtok, men ellers ville de ikke ha noe

med andre å gjøre. De hadde ingen kultur for å ønske andre velkommen. Kanskje den kulturen henger igjen, spør han.

Han er fast bestemt på at det norske samfunnet er i endring.

– De mest rasistiske sier alltid at vi må holde fast på den norske kulturen og det typisk norske. Det er bortkastet tid. Kulturen vil alltid endre seg, forklarer han.

Nordmenn bruker lang tid på å bli venner, og tar tid å komme nært inn på. De liker ikke å snakke sammen, og spesielt ikke om problemer. Om du har et problem eller er lei deg burde du snakke med vennene dine eller familien din, mener Raïs.

– Alle nordmenn har en psykolog som de snakker med om problemene sine. Og så har den psykologen en annen psykolog, som har enda en psykolog. Så går alle der og blir syke av problemer, forklarer han.

– Nordmenn er syke i hodet. **UD**

TRONDHEIM CALLING

1. - 3. februar 2018

TRONDHEIM SENTRUM

BILLETTER

Kjøp festivalpass og dagsbilletter på trondheimcalling.no

115 KONSERTER

På 15 scener over 3 dager på én og samme billett

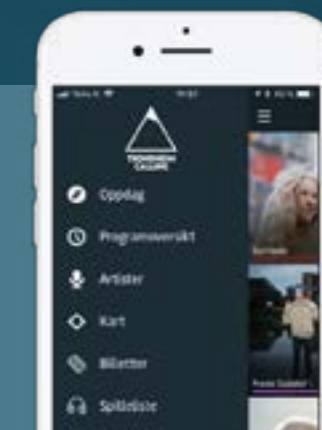
PROGRAM

Se årets artist- og konferanseprogram på trondheimcalling.no

FESTIVAL-APP

Last ned festival-appen for de siste oppdateringene, venuekart etc.

Finn Trondheim Calling-appen på:

Når mørket trenger seg inn

Det er liten tvil om at vintermørket er i anmarsj. Noen tar det imot med åpne armer. Andre sloss mot det daglig.

TEKST: Elise Rønningen, Bjørn Kvåle Tromsdal | FOTO: Amalie Hoff Ludvigsen, Hans Fredrik Sunde, Marthe Stoksvik, Mari Haugan

TUNGT: Melodies depresjon gjør at dynen føles tung. Noen ganger så tung at hun blir holdt nede hele dagen.

Lyden av brennende ved som spraker i ilden klarer nesten å overdøve lyden av skinnstolen som knirker idet Melodie Rodahl setter seg ned i den. Hun er ei 23 år gammel jente som framstår usikker og selvsikker på samme tid. Melodie har problemer mange kan kjenne seg igjen i. For henne er situasjonen litt verre.

Det var i fjor Melodie virkelig la merke til det. Vinter har hun aldri hatt noe til overs for: snø, kulde, og ikke minst glatte veier. Med den mørke og kalde vinteren, kommer den enda mørkere depresjonen. De dystre tankene, søvnen og det manglende ønske om å stå opp av senga. Dyna føles tyngre, senga føles mykere, og omverdenen verre å håndtere.

– Av og til sover jeg stort sett hele dagen. Den eneste grunnen til at jeg står opp av sengen, er for å gjøre det høyst nødvendige, som å gå på butikken fordi det er tomt for mat på kjøkkenet.

Høsten i fjor var den verste på flere år. Søvn og sengen hadde blitt det hun brukte dagene på, og mye endret seg på kort tid for Melodie. Hun ble sykmeldt fra jobben sin, og ble utredet for ADHD. På et tidspunkt dusjet hun ikke, hun spiste minimalt, og hadde ikke vært sosial på flere dager. Da valgte hun å dra hjem.

– Jeg ringte foreldrene mine, og reiste ganske raskt hjem til dem. Jeg skjønte at jeg trengte hjelp, og det å ha noen rundt meg som brydde seg og stelte med meg hjalp mye.

MØRKT UTE, MØRKT INNE. Utenfor de store vinduene på kontoret hos helsesøstrene på Dragvoll dekket bakken av et tynt hvitt lag med nysnø. Det er tidlig morgen, og det har ikke rukket å bli ordentlig lyst ute. Vinteren og mørketiden har ankommet.

– Det er på denne tiden av året at flere føler seg trøtte, nedstemte, og triste. Det kan skyldes at dagene blir korte, kalde, og mørke. Dette er en normal følelse som kommer av at produksjonen av melatonin øker når det blir mørkt ute. De er ikke alltid dette utvikler seg til en depresjon, men det kan skje, sier helsesøster Monica Brun Løkkeberg i Sit.

Brun Løkkeberg forteller at flere opplever en svak form for vinterdepresjon, og at det er normalt å føle seg litt nedfor når vinteren og mørket kommer. Likevel opplever enkelte dette som et så stort problem at det går ut over studietid, aktivitetsnivå, og ikke minst det sosiale livet.

– Når man føler seg vinterdeprimert er det

vanlig at man får et økt behov for søvn, man føler seg trøtt og uopplagt. Man kan også få økt appetitt og da spesielt på dårlig mat, noe som igjen gjør at enkelte opplever en vektøkning i vinterperioden.

Vinterdepresjon

- Sesongavhengig stemningsforstyrrelse eller vinterdepresjon er en psykisk lidelse som typisk dukker opp i mørketiden.
- Det finnes både forskere som mener og ikke mener at lidelsen eksisterer.
- Det antas at fem til ti prosent av befolkningen lider av vinterdepresjon i større eller mindre grad.

Kilde: Norsk Helseinformatikk

– Når jeg har dusja, kledd på meg og sminka meg, så er jeg klar for å gå å legge meg igjen.

MELODIE RODAHL

Brun Løkkeberg forteller at søvnhormonet melatonin kan gi oss en følelse av å være ekstra trøtte, og det kan derfor bli vanskeligere å komme seg opp om morgenen. Dette oppstår når man ikke får like mye sollys som går via øynene våre og treffer netthinnen, og derfor minsker produksjonen av serotonin, som regulerer humøret vårt.

– Det handler om å unngå å isolere seg i vinterhalvåret. Det er forståelig med tanke på kulden og mørket, men å isolere seg virker mot sin hensikt.

MEDISINERING TIL BESVÆR. Arnulf Kolstad har lang erfaring som sosialpsykolog og kulturpsykolog. Som professor emeritus ved Psykologisk institutt, har han tidligere forsket mye. Blant annet har han forsket på hvordan folk i ulike områder av landet i større grad lider av de samme lidelsene, rett og slett fordi vi hermer hverandres psyke. Mye på samme måte som at man kan bli «smittet» av en latter.

– Jeg er negativ til veldig mye av medisinerings. Påføring av moderne og gamle medikamenter fra farmasøytisk industri kan føre til hjerneskade, framfor en bedring av det som er det reelle problemet. At

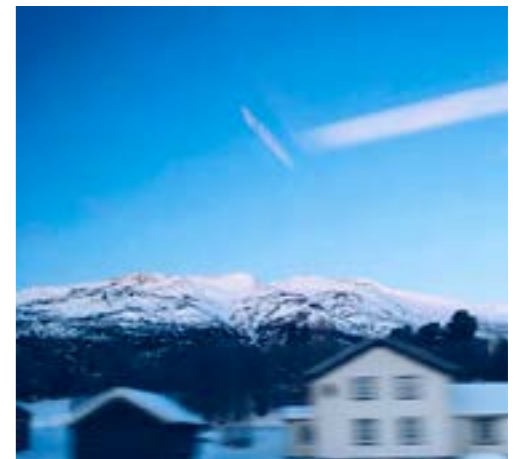
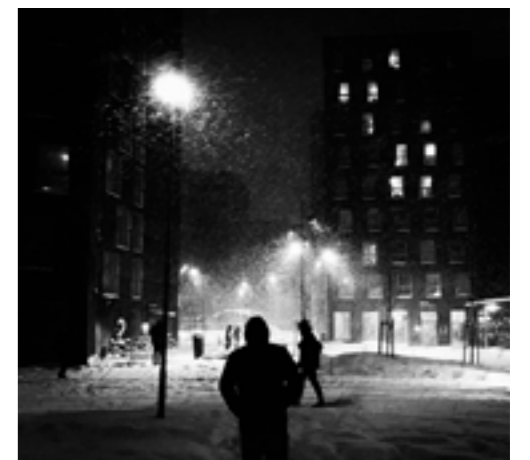
man tror man kan bedre livslykken ved å spise piller, det er noe av det mest skadelige jeg kan forestille meg.

Han forteller at mye av medisineringsen vi fortsatt bruker på folk som sliter med depresjon, ble til før vi hadde god nok kunnskap om hjernen.

– Den kunnskapen vi i dag har om en plastisk hjerne, det vil si en hjerne som endrer seg hele livet, den fikk vi først i 1995. Og den måten man tenker psykiatri på, den er mye eldre, og legene, psykiaterne og psykologene har, etter min mening, ikke fulgt med i timen når det gjelder å forstå hvordan hjernen i virkeligheten er.

Han forteller at mennesket er den eneste arten som har noe så tydelig som et språk å forholde seg til, også når man tenker. Hvor andre arter bare har instinkter å basere sine handlinger på, har vi et alternativ.

– Vi har muligheten til å overstyre instinktene våre ved hjelp av tankens redskap, som er språket. Den muligheten bør vi benytte oss av. Hver morgen kan man si til hjernen, gjerne høyt: «Nå er det heldigvis november, nå blir det mørkere dager. Nå kan jeg holde på med noe av det jeg ikke har fått gjort når det har vært lyst ute». Det å bestemme seg for å være ►

negativ til vinteren, det er en dum måte å tenke på, fordi hjernen i neste omgang vil reagere på det man velger å tenke, og feste seg ved det. Og det blir man sliten av, hvis man ikke forandrer på det.

DEN FINTFØLENDE HJERNEN. Kolstad forteller at hjernen er et enormt fintfølede, komplisert apparat som vi fortsatt vet veldig lite om. Han legger også til at vi ikke kan være sikre på at å tilføre kjemiske stoffer løser det store problemet uten å få dramatiske virkninger. Kolstad påpeker at det er påvist økt selvmordsfare blant personer som bruker antidepressiver, og da særlig blant unge.

– Dette er noe man bør tenke på når man vurderer behandlingsmåte for depresjon.

Det er en teori at depressive personer kan ha en mangel på nevrotransmitteren serotonin, som har mye å si for hjernens funksjon. Antidepressiver hindrer at serotoninen blir nedbrutt, det blir et overskudd, og hjernen reduserer produksjonen av serotonin for å kompensere for dette. Når man stopper medisineren, vil serotoninnivået dermed bli lavere enn tidligere. Ifølge Kolstad kan dette få alvorlige følger, i verste fall hjerneskaide.

– Dersom man sier at depresjon skyldes mangel på serotonin, så har man tatt ut en liten del av problemet, og jeg er veldig i tvil om at man da har truffet riktig. Problemet er nok langt mer komplisert enn at vi har en annen konsentrasjon av serotonin i hjernen. Dette ser vi også i studier som viser at mye placebo-medisinerer er like effektiv som antidepressiver.

BORTE BRA, SENGÅ BEST. Melodie Rodahl har aldri gått på noen medisiner mot sin depresjon. For henne har samtalerapi vært redningen. Det har ikke løst problemet, men hun har lært hvordan hun skal klare å se lysere på dagene som ellers er mørke.

– Jeg lærte at i stedet for å bare bli liggende i senga, som er veldig fristende, så måtte jeg prøve å holde meg aktiv. Det kan hjelpe mye å bare komme seg i dusjen en dag. Men selv det er vanskelig fordi søvnmønsteret ofte blir forstyrret. Jeg har brukt å distrahere tankene mine med TV, eller å surfe på nettet for å slippe unna mine egne tanker når jeg ikke får sove, og dermed blir døgnet snudd helt på hodet.

Hun forteller at det som er vanskeligst med depresjonen, er at hun blir fort utslitt, og at det kan

Hvordan håndtere vinterdepresjon?

• Sit tilbyr kurs i depresjonsmestring. Du kan kontakte Sits psykososiale helsetjeneste på telefon: 73 55 16 60

føles som en stor anstrengelse å i det hele tatt forlate huset.

– Når jeg har dusja, kledd på meg og sminka meg, så er jeg klar for å gå å legge meg igjen. Da blir det vanskelig å deale med verden rundt meg, og vennene som jeg føler jeg ikke klarer å henge med. Og da blir jeg selvsagt redd for å miste vennene mine.

Venner og familie betyr mye for en som sliter med depresjon. Støtte får hun herfra, i tillegg til samtalerapien. Hun har erfart det siste året at det kan hjelpe å få et annet perspektiv på ting.

– Det setter i gang en tankeprosess. For når jeg

– Legene, psykiaterne og psykologene har, etter min mening, ikke fulgt med i timen når det gjelder å forstå hvordan hjernen i virkeligheten er.

ARNULF KOLSTAD

PLACEBO: Arnulf Kolstad forteller at det nesten ikke fantes depresjon i Norge for 50 år siden, og mener det å være nedstemt om vinteren er en trend.

– Det handler om å unngå å isolere seg i vinterhalvåret. Det er forståelig med tanke på kulden og mørket, men å isolere seg virker derimot mot sin hensikt.

MONICA BRUN LØKKEBERG

blir så fiksert på noe negativt er det vanskelig å komme seg ut av den lille boksen min. Om man får det forklart på et litt annet vis, da kan man komme i gang med å fokusere på å ta ett steg av gangen. En kombinasjon av profesjonell hjelp og hjelp fra venner og familie er godt.

POSITIV TANKEGANG. Arnulf Kolstad har selv aldri hatt problemer med psyken, dette til tross for at han har et langt liv bak seg. Hemmeligheten, sier han, er å forstå at det er man selv som bestemmer hva hjernen skal tenke, og dermed hva man skal føle.

– Hvis man klarer å fokusere på de positive sidene ved mørket, for eksempel at man endelig kan sitte inne og kose seg med en bok, da vil hjernen tilpasse seg denne tankegangen, og man vil føle seg bedre.

Dersom man lider av depresjon, kan dette være vanskelig å gjøre på egen hånd, og det er derfor det er viktig med dialog, både med profesjonelle og med bekjente. Det er fordi det kan bli langt vanskeligere å komme seg ut av det om depresjonen får vokse uforstyrret for lenge.

– Medisinering er billigere for helsesektoren enn samtalerapi, som krever mye tid for hver pasient. Likevel er det trist at de billigste behandlingsmetodene prioriteres.

OPP OG UT. Monica Brun Løkkeberg mener man bør starte å forberede seg lenge før mørketiden kommer. For det å komme seg ut i naturlig sollys hjelper alltid.

– Man bør rett og slett fylle på lageret med D-vitamin før vinterhalvåret begynner, og mørkere tider kommer. Det kan også hjelpe å ta ekstra D-vitamin hvis man føler seg litt slapp og sliten.

Er det nå slik at mørket allerede har ankommet, og man enda ikke har rukket å forberede seg, finnes det muligheter for å unngå depresjon. Brun Løkkeberg påpeker at det er utrolig viktig å opprettholde døgnrytmen og komme seg opp til rett tid på døgnet.

– Selv om mange har mye å gjøre med tanke på eksamener og annet i vinterhalvåret, bør man få så mye dagslys som overhodet mulig. Åpne gardinene, sitt i nærheten av vinduet og gå en 30 minutters tur

midt på dagen. Alt dette kan bare telle positivt.

Det finnes også lyslamper man kan få kjøpt på apoteket som kan hjelpe. Dette er et lys som man sitter med på morgenen, for å lure kroppen til å tro at dette er sollys. Brun Løkkeberg forteller at dette kun er for de som sliter mye med sesongavhengig depresjon.

Å LEGGE MERKE TIL ROSENE. Kolstad, derimot, mener at lysbehandling ikke har reell virkning. De som bare er litt nedfor om vinteren og som reagerer positivt på lysbehandling opplever egentlig placeboeffekten. Han peker på Island som et eksempel hvor der er det langt mindre sollys, men har en lavere andel av befolkningen som sliter med sesongavhengig depresjon. Han legger til at det er viktig å skille mellom alvorlige depresjoner og alminnelig nedstemthet om høsten.

– Hvis livet hadde vært en dans på roser hadde man ikke lagt merke til at man danset på rosene, avslutter Kolstad. **UD**

Se video på dusken.no

Hjem til jul!

Kjøp studentbillett til halv pris i Flytogets app.

FLYTOGET
AIRPORT EXPRESS

Med hjerte som banker for dyrene

For ett år siden realiserte Charlotte Vikhals drømmen om å starte Dyrenes Hus, stedet hvor dyr som trenger et nytt hjem får en ny sjanse.

TEKST: Guro Slåstad | FOTO: Vilde Charlotte Jacobsen

Dyrenes Hus ligger mellom langstrakte åkere og skogkleddede åser i Børse. Charlotte ønsker velkommen med hundene Roger og Petra følgende hakk i hæl. På gården bor det hunder, kaniner, hester, minigriser, og katter. De aller fleste er omplasseringsdyr.

29 HYBELKANINER I ETT KOLLEKTIV.

Inne på låven bor 29 kaniner. Her står klosser av bur oppå hverandre. Det er som et stort kollektiv hvor kaninene har hver sin hybel. Det er trapper mellom over- og underetasjen og dørene står åpne slik at kaninene kan bevege seg fritt slik de vil. Noen har samlet seg i den ene hybelen hvor det er en varme-lampe, noen hopper gjennom luka som fører til det store utearealet, mens andre slapper av for seg selv.

Valpen Roger får være med inn til kaninene, mens Petra blir pent nødt til å vente utenfor. Det sterke jaktinstinkt gjør at hun ikke kan slippes fritt blant kaninene. Hun blir stående igjen, sitrende av spenning.

– Dette er en belgisk hare, sier Charlotte og peker på en stor brun kanin med ekstra lange ører.

– Jeg har fått en aha-opplevelse etter at jeg begynte å jobbe med kaniner. De er kjempeartige. Noen er veldig frampå, mens andre er mer forsiktige. Alle kaninene har selvfølgelig navn og hver sin personlighet, forteller Charlotte.

Hun forklarer at det er viktig at kaninene har nok plass til å røre seg slik at de får brukt muskulaturen.

Det motvirker beinskjørhet. De har også godt av å ha en venn, men da bør de helst være kastrerte.

– Hvis ikke blir det masse kaninbarn. De går drektige i bare 30 dager, og når de har fått et kull, kan de bli drektige igjen med en gang. Så da har man det gående...

Å ha to kaniner av samme kjønn løser heller ikke problemet.

– Er det to av samme kjønn, begynner de ofte å krangle og de kan skade hverandre. Dyr lever gjerne i bedre harmoni når de er kastrerte. Her er derfor alle katter, kaniner, hunder og hannedyr av hest og minigris kastrerte.

FRA HUND TIL KANIN. Charlotte kjøpte gården i Børse i fjor. Før det bodde hun i Buvika og drev med omplassering av hund. Etter femten år med omplassering av hund på heltid, ville hun prøve noe nytt.

– Jeg er litt sånn at jeg må gjøre det ingen andre gjør. Det er ingen andre som omplasserer kanin. Dyrebeskyttelsen tar i mot kaniner, men det finnes ikke et eget senter for kaniner. Da jeg startet med omplassering av hund var det ingen andre som drev stort med det heller.

Charlotte forteller at hundene bodde inne sammen med henne og familien.

– Jeg skulle ikke ha noe anlegg hvor hundene ble plassert, det førte bare til stress hos hundene. For

meg var det viktig å bli godt kjent med hundene, slik at jeg kunne være sikker på at de jeg ga i fra meg var velfungerende.

På det meste hadde hun 16 hunder boende inne, samtidig som hun var småbarnsmor. Det var utfordrende. Behovet for omplassering var enormt, og Charlotte mottok omtrent 50 henvendelser om dagen. Hun omplasserte rundt 250 hunder i året.

– Veldig ofte ble hundene omplassert fordi eierne ikke hadde tid til dem lenger, eller så kunne det skyldes flytting. Det kunne også være helsemessige årsaker som allergi. Andre ganger var det valget av type hund som var feil, forklarer Charlotte.

– *Knyttet du deg til hundene eller måtte du distansere deg fra dem?*

Charlotte stivner litt til, øynene blir blanke.

– Man glemmer dem jo ikke. Det er noen man knytter seg mer til enn andre.

Noen tærer triller nedover kinnet. Hun tørker dem bort, og løfter opp Petra som er en av omplasseringshundene hun har valgt å beholde.

– Petra er tolv år og kom til oss da hun var fem. Hun var så kul at hun fikk lov til å bli.

UVETTIG BLANDINGSAVL. Charlotte har tre egne hunder og driver hundepass, så helt ferdig med hund er hun ikke. Nå har hun en samarbeidspartner som tar seg av omplassering av hund. Charlotte forteller at de siste årene har det særlig vært behov

for omplassering av små hunder. Hun forklarer at uvettig blandingsavl er årsaken.

– Man avler fram hva som helst bare det er lite og søtt. Å mikse jaktinstinkt med vaktinstinkt er ikke heldig. Et kjapt søk på Finn viser at markedet flommer over av dyr som gis bort. Veldig mange av de små hundene får problematferd fordi man ikke har tenkt på hva man har avlet fram, sier hun oppgitt.

Hun forteller at valpen Roger er et eksempel på slik uvettig blandingsavl, men understreker at han ble til ved et uhell. Charlottes chihuahua, Sniff, led nemlig av hormonproblemer.

– Hver gang det kom en tispe med løpetid eller en hannhund hun syntes var fin, fikk hun løpetid. Så hun hadde løpetid annenhver måned.

I mars i år kom det en hannhund på besøk. Det var en blanding mellom tibetansk spaniel og pekin-geser.

– Jeg skulle ut en tur og stengte Sniff inne på badet og satte hannhunden i bånd på stua. Da jeg kom inn igjen, hadde sønnen min vært på badet og sluppet Sniff ut.

En måned etterpå oppdaget Charlotte at begynte Sniff å legge på seg.

– Jeg føret henne mindre og mindre, og gikk mer og mer tur. Til slutt skjønte jeg at her må det være noe galt. Jeg tenkte hun kanskje hadde livmorbetennelse, for hun ble som en ballong. Jeg leverte henne til dyrlegen og forventet det verste. Da dyrlegen ringte

– Kunnskap er veien til god dyrevelferd. Jeg tror grunnen til at folk ikke klarer å gi dyrene sine et godt liv er rett og slett at de ikke vet bedre.

CHARLOTTE VIKHALS

meg sa han: «Du skal bli bestemor!»

Det hadde ikke Charlotte forventet.

– I mai ble det født to valper ved hjelp av keiser-snitt. De var for store til at Sniff klarte å føde selv. Hun ble kastrert med det samme for å unngå at det skulle skje igjen. Mitt mål er jo å gi dyr som trenger et nytt hjem en ny start, ikke bidra til avl selv. Det er viktig å få ned bestanden. Det vil forhåpentligvis bidra til å begrense impulshandlinger som anskaffelse av dyr dessverre kan være.

Hjerteknuseren Roger er en av de to valpene. Selv om han er en liten krabat på fem måneder, er han likevel dobbelt så stor som moren sin.

– Så her har vi et kroneksemplar på miniatyrhundevalv, sier Charlotte og ler.

FRA TRAVER TIL RIDDERHEST. Like nedenfor gården gresser to store brune hester med svart man. Charlotte driver ikke offisielt med omplassering av hest, men forteller at to av de ti hestene på gården er overtatt.

– Den ene skulle slaktes. Det var en travet som sluttet å springe inn penger. Vi har også en shetlandspønn som eierne ikke har tid til lenger. Det hender seg at jeg får forespørsel om å ta i mot hester, men det forutsetter at de går sammen med de jeg har fra før. Hester er flokkdyr de også.

Hestene har 30 mål med skog som de kan utfolde seg på. Charlotte trener riddersport og arrangerer

både faste og åpne treninger. I tillegg driver hun utleie av hestene.

– Det er både voksne og barn som tar hestene på ridetur, enten sammen med oss eller alene. Det kommer også mange studenter som tidligere har drevet med hest og som nå bor i byen.

NØDVENDIG MED KUNNSKAP. I andre etasje på låven har Charlotte kurslokaler. Hun er opptatt av at nye dyreeiere bør kurses.

– Kunnskap er veien til god dyrevelferd. Jeg tror grunnen til at folk ikke klarer å gi dyrene sine et godt liv er rett og slett at de ikke vet bedre.

Ifølge Charlotte bør det være enkelt å oppsøke kunnskap om godt dyrehold. Derfor har hun planer om å arrangere åpen gård en gang i måneden med fokus på et dyr om gangen. Poenget er å lære om hva dyrene trenger.

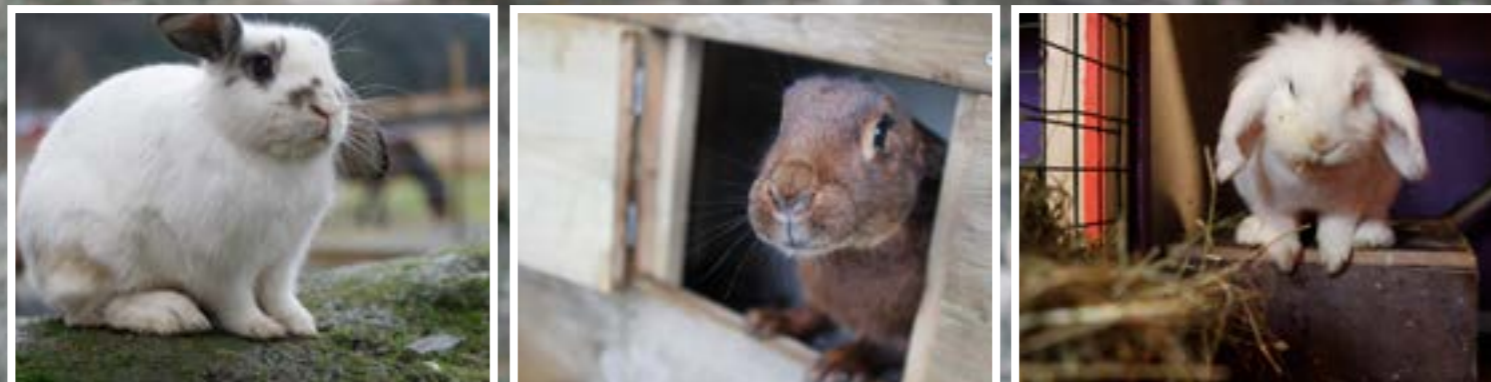
– *Har du en filosofi når det kommer til godt dyrehold?*

– De aller fleste dyr er flokkdyr, og det er vi som er flokken deres. Det betyr at dyret skal være mest mulig sammen med oss, slik at det blir integrert i flokken. I det øyeblikket vi anskaffer et dyr, så har vi ansvaret for det fullt og helt.

Hestene er et godt eksempel på flokkdyrinstinkt.

– Hestene har 30 mål å gå på. Likevel så henger de rundt husene. Vi ser at dyrene velger å være sammen med oss, forteller Charlotte. ►

DOBBELT SÅ STOR: Valpen Roger (front) er dobbelt så stor som moren Sniff, som på bildet så vidt titter opp bak ham.

SLITT DØR: Charlottes inngangsdør bærer preg av poter som har signalisert at de vil ut eller inn.

IKKE FOR ENHVER PRIS. Som tiåring fikk Charlotte sin første hund, og siden har hun drevet med agility, trent med norske redningshunder og engasjert seg som dyrevernsforkjemper. Hun opplevde imidlertid en frustrasjon over å jobbe opp mot politikerne.

– Ting skjer så seint, sier hun oppgitt.

– Det gikk ti år fra jeg startet å engasjere meg til vi fikk en dyrevernslov. Da var politikerne under hardt press fra flere dyrevernsorganisasjoner.

– Hva legger du i ordet «dyrevernsforkjemper»?

– Jeg er av den oppfatningen at dyr ikke bare skal ha et liv, de skal ha et optimalt liv.

Det skiller nok meg og min erfaring fra en del andre dyrevernsforkjempere.

Charlotte forteller at da hun startet å engasjere seg i dyrevelferd ville hun også redde alle dyr. Etter mange års erfaring har hun imidlertid sett at det er en stor påkjenning for ville dyr å være i fangenskap i

påvente av å bli friske.

– Etter at de slippes ut har ingen kontroll på hvordan de har det. Da tenker jeg at de heller bør slippe å plages mer, og i stedet fokusere på at de har hatt et fritt og godt liv fram til da, forklarer hun alvorstungt.

Hun er av den samme oppfatningen når det kommer til omplasseringshunder.

– Er det hunder som er veldig stressa og ikke har tillit til mennesker, har de bedre av å få slippe. Der tenker nok de fleste dyrevernsforkjempere at man skal redde flest mulig dyr, koste hva det koste vil.

Grunnen til at Charlotte startet opp for seg selv, var at hun opplevde stor gjennomtrekk av frivillige i dyrevernsorganisasjonene. Det gjorde oppfølgingen av omplasseringsdyrene vanskelig.

LINDRER STRESS. På gården har alle dyrene sitt eget område, hvor de kan gå fritt ut og inn

gjennom tilpassede luker. På tunet bor to minigriser i sitt eget lille hus. De kommer så vidt ut for å hilse, men synes det er kaldt og snur fort.

– At dyrene bestemmer selv er viktig for meg. De kan få være ute, men de har også en tørr og varm plass inne, forklarer Charlotte.

I stabburet holder omplasseringskattene til. Her slapper de av i kurven under varmelampene.

– *Tror du at kontakt med dyr kan virke stresslindrende?*

– Det tror jeg absolutt. Det er jo vitenskapelig bevist at samvær med dyr gjør at kroppen stresser ned og produserer endorfiner.

Dette er noe Charlotte selv har kjent på kroppen.

– Hvis jeg har hatt en dag hvor det har gått slag i slag, er det deilig å stelle og kose med kaninene. De er så nysgjerrige og de kommer bort til deg. Det samme gjelder hundene. Setter jeg meg ned i sofaen, har jeg tre hunder som kommer og vil ligge i fanget med en gang. Det er veldig koselig. **UD**

LEGE JOHN
LILLE-MÆHLUM

Privat allmennlege

www.johnlm.no/student

Mormors Stue

Søndager hos
mormor (12-17)

Kaffe- og kakebuffet på
Mormors! Spis så mye
kake og drikk så mye
kaffe du vil for 89 kroner.

Big Bite
SUBS

Big Bite er rask og rimelig mat i farta. Du får Dagens Big Bite fra mandag til fredag for kun 29,-. Studentpris på nykværnet kaffe 5,-.

Bestill mat til hele gjengen på
www.bigbite.no

Regissørenes Robin Hood

Mads Bones synes det bare er en bonus å få slakt i studentaviser.

TEKST: Inga Stenøien | FOTO: Mari Haugan

– Noe av det kuleste med å være tilknyttet en teaterinstitusjon er å få kjenne på vingspennet sitt. I det ene øyeblikket resiterer man Shakespeare, før man plutselig synger i en hovedscenemusikal. Karrieren min har rommet mye forskjellig.

Mads Bones, skuespiller og regissør ved Trøndelag Teater, forteller at man får gjort mye forskjellig i et scenehus med vidt sjangerspenn. Selv er han fast ansatt ved byens teater, og kunne ikke tenke seg å opprette et friteater hvor kun hans egne produksjoner ble satt opp.

– For min del er det avgjørende å utfordres innenfor flere sjangre og format. Ellers råtner man bort.

Skaper tilsvarende testikkel-suksess

Bones har drevet med teater siden sju-åtteårsalderen og gjorde sin debut på Trøndelag Teater i musikalen *Jesus Christ Superstar* (2000). Noen år senere stod valget mellom en utdannelse i regi eller skuespill. Sistnevnte vant i første omgang.

– Mange av regissørforbildene mine har en skuespillerutdannelse i bunn. I likhet med dem har jeg ikke slått fra meg regissørkarrieren, forteller Bones ivrig.

I sommer regisserte han *Rai Rai i Sherwoodskogen*, og i samarbeid med Olve Løseth og Kyrre Havdal satte han opp spelsparodien og sommerhitten *Slaget på Testiklestad*. Bones forteller at årets juleoppsetning, *Juleevangeliet – The Smash Hit Musical*, er et resultat av trekløverens ønske om å skape en tilsvarende testikkel-suksess.

Frie tøyler på ikonisk historie

Bones er kjent for å sette en ny drakt på kjente og kjære historier. *Juleevangeliet – The Smash Hit Musical* er intet unntak, og settes opp for andre år på rad.

MADS BONES

Aktuell med:

Skuespiller i *Kong Ubu* og *Spellemann på taket*, og regissør i *Juleevangeliet-The Smash Hit Musical*.

Ditt råd til trondheimsstudentene?

Ikke arrangere Nazi-fest på Samfundet. Tenke seg godt om når man har politisk ukorrekt-fest.

Guilty pleasure?

Lots of it. Bare at jeg er fascinert av musiksjangeren er noe.

Beste kulturopplevelse?

«Å være eller å ikke være», i Maxim Gorki Theater i Berlin.

Kjendis du vil bo med?

Jeg er ikke fan av kjendiser.

Frykter du døden?

Ja, men jeg håper at «det» fortsetter på et eller annet vis.

Satirekomedien leker med iscenesettelsen av Jesu fødsel, men Bones er klar på at kristendomskritikk ikke er en del av bildet.

– Vi var ikke interessert i å utfordre synet på kristendommen i Norge, det var sånn man gjorde på 70-tallet.

Stykket fokuserer derimot på å utfordre publikums syn på performative rammer. Samtidig poengterer Bones at det antakeligvis ikke er et stykke man grubler på i mange måneder.

– Jeg håper publikum blir humoristisk filebanka i to og en halv time, og går derfra som et rikere og lykkeligere menneske, forteller Bones.

Lokke de oppvoksende generasjoner

Som regissør trives han best med å skrive hovedscenemusikaler. Ifølge ham selv ligger spenningen i å kommunisere med store grupper mennesker som ikke nødvendigvis er utlært i scenekunst fra før. I likhet med Robin Hood bidrar han til tilgjengelig teater til folket.

– En ting er sikkert: Hvis vi ikke klarer å friste de oppvoksende generasjoner inn i teateret så er det en utdøende kunstform. Derfor var det veldig gøy å jobbe med *Rai Rai i Sherwoodskogen*, og skape et univers tilgjengelig for alle mann alle.

Med disse ord vender Bones seg mot journalisten og fotografen, og spør om det var noen av oss som skrev anmeldelsen «Rai Rai til folket» om musikalen *Rai Rai i Sherwoodskogen*. Det kan nevnes at anmeldelsen kommenterer musikalen med «millioner av fluer kan ikke ta feil – spis møkk». Journalisten nikker smilende og avventer reaksjonen fra regissøren.

– Den har vi kost oss så inni granskauen med!

Videre forteller Bones at han ikke ønsker at det alltid skal være teater til alle, men at det skal være teater til alle også. Han synes det er kult å klare å lokke et bredt publikum til hovedscenemusikaler, og det er bare er en bonus når «det går mann av huse».

– Vi opplever at publikummere, teaterbransjen, og de aller fleste mediehus, bortsett fra Under Dusken, mener dette er strålende topp. **UD**

The same procedure as every year, Askepott

For mange er det som går på tv i julen like viktig som det som står på matbordet.

TEKST: **Vilde Øines Nybakken** | ILLUSTRASJON: **Øyvind Opsahl**

Flere vil si seg enig i at det ikke er ordentlig jul før eksamen er overstått, og man sitter trygt plantet i sofaen hjemme hos familien og ser julefavorittene sine på tv. Ifølge tall fra NRK var det 669 000 seere som så på *Tre natter til Askepott* julaften i fjor. Hvorfor er det viktig for så mange å høre Knut Risans stemme i glede utbryte «Askepott, vår Askepott!» på julaften?

Lite rom for eksperimentering

Skal vi tro tv-sjef i NRK, Arne Helsingen, er julaften en konservativ øvelse. Folk har omstendelige tradisjoner rundt alt fra hvordan julematen skal tilberedes til hva som skal gå på tv. Ved siden av *Tre natter til Askepott* sendes *Reisen til julestjernen* i to versjoner på dagtid. Den nye versjonen sendes på NRK Super, mens den gamle, med Knut Risan som konge, sendes på NRK1.

– Det hadde blitt ramaskrik om vi hadde fjernet den. Vi har forsøkt å putte inn litt nytt innimellom, men det er ikke så mye rom for eksperimentering på julaften, sier han.

Helsingen forteller at det er store forventninger til førjulstida og jula på NRK, og han håper og tror publikum opplever at de får et godt tilbud.

– Jeg tror det hadde blitt storm om vi hadde sluttet å sende for eksempel Askepott. Da ville folk blitt skuffet, det er jo så mange som vil ha den, slår han fast.

Tv som tradisjonsbærer

Sara Brinch ved Institutt for kunst- og medievitenskap ved NTNU er ekspert på *Tre natter til Askepott*. Da filmen ble digitalisert og restaurert i 2015, ga det tsjekkiske filmstutttet ut en bok om *Tre natter til Askepott* med bidrag fra de ulike landene hvor filmen hadde blitt populær. Brinch ble invitert til å skrive et bidrag, som resulterte i en film- og populærkulturhistorisk studie.

– Gjennom avisartikler og omtaler av filmen har jeg prøvd å spore filmens virkningshistorie i Norge fra den ble vist for første gang. Jeg har sett på hvordan den har vokst seg inn i de tusen hjem som en film som er viktig for å komme i julestemning for mange, forteller hun om artikkelen, som foreløpig kun finnes på tsjekkisk.

Ifølge Brinch er det flere årsaker til at *Tre natter til Askepott* har blitt så viktig for folk i forbindelse med jula. En av de er at NRK satte den opp som en del av tv-tilbudet julaften formiddag i en tid hvor tv-kanalen var det store samlingspunktet. Da hadde man ikke så mye å velge mellom, og muligheten til å sette på hva som helst når som helst lå langt inn i framtiden.

– NRK markerte høytid ved å sette juleprogrammer på sendeplanen, og ved å lage et brudd i den vanlige sendeplanen. Det er noe som hører den tidlige tv-tiden til, men som vi har holdt fast ved. Det har blitt tradisjon. I jula velger vi å se på fjernsynet som en tradisjonsbærer.

Publikum ville ha Askepott

Tre natter til Askepott ble sendt for første gang i 1975, men det var først flere år senere den ble satt opp som julefilm. Det var gjennom 80-tallet dagens tradisjon etablerte seg, ifølge Brinch.

– Nå betrakter mange den som en av de ultimate julefilmene, men det er ingenting i filmen som peker på noe som har med jul å gjøre. Kanskje har man fortolka ballet på slottet som å ha noe med jula å gjøre.

Filmen gikk ikke fast de første årene, men det er likevel tydelig at den slo an.

– Det ble et folkekrav. Man ser i avisomtalen at NRK satte opp *Tre natter til Askepott* på sterk oppfordring av publikum.

En VG-artikkel fra 2013 tyder på det samme.

– I begynnelsen ble ikke filmen sendt så ofte, og vi har også forsøkt oss på noen opphold, men det ble så mye reaksjoner fra publikum, sa prosjektleder Elin Raustøl i NRK til VG den gangen.

Nye tradisjoner og gammel nostalgi

At det fortsatt blir baluba når NRK prøver å endre på juleprogrammene kommer neppe som en overraskelse. Da de la ut traileren til sin nye julekalender, *Snøfall*, på sine Facebook-sider i november i fjor, spurte voksne fortsatt etter *Jul i Skomakergata* i kommentarfeltene.

Jul i Skomakergata ligger ute på nett-tv, men likevel er det mange som klager på at NRK ikke sender den lineært, ifølge Helsingen.

Seertall på utvalgte juleprogrammer i fjor

· *Kvelden før kvelden*: 1.408.000

· *Julekonsert med Odd Nordstoga*: 1.126.000

· *Sølvгутtene synger julen inn*: 695.000

· *Tre natter til Askepott*: 669.000

· *Donald Duck og vennene hans*: 581.000

· *Jul i borettslaget*: 479.000

· *Reisen til julestjernen*: 435.000

· *Karl-Bertil Jonssons julaften*: 412.000

Kilde: NRK Analyse

– Vi har rett og slett ikke plass til å gjøre det med hver eneste julekalender. Vi må komme med nye flotte ting til de yngre generasjonene. Det mener jeg er viktig, å skape nye tradisjoner for dem, men vi jobber hele tiden med bedre rettigheter slik at gamle julekalendere kan ligge tilgjengelig på nett-tv, sier han.

Snøfall ble tatt godt imot av flere aldersgrupper. Men hvorfor reagerer voksne så sterkt på hva som skal gå på barne-tv i desember? Brinch mener det har noe med nostalgi å gjøre.

– Når du går inn i adventstiden får du også forventninger om at ting skal være som før. Før slo du på fjernsynet klokka seks, og da var det barne-tv. I adventstida var det julekalender. Når du nå får noe

helt nytt på det tidspunktet skurrer det for mange. Et gjensyn med det man så da man var barn vil kunne vekke nostalgien og forsterke julefølelsen, forteller hun.

Fortellerstemmen viktig

Nå er stemmen til Knut Risan *Tre natter til Askepott*-stemmen for mange, men på midten av 70-tallet var Risan en skuespiller som ungene møtte i ulike sammenhenger. For eksempel spilte han kongen i *Reisen til julestjernen*, og blomsterhandleren i *Jul i Skomakergata*. Det kan nok ha bidratt til at *Tre natter til Askepott* også har blitt en av de tradisjonelle julefilmene.

– Han er en skuespiller som kan knyttes til jula, fordi han opptrer i to andre norske produksjoner man får julestemning fra, som man assosierer med stemmen i *Tre natter til Askepott*. I tillegg var han en kjær stemme som reven i Hakkebakkeskogen. Den stemmen tror jeg underbevisst klinger kjent i norske ører. Det er en stemme som mange har barndomsminner knytta til, sier Brinch.

– Det skal være litt magisk i adventstida

Det legges ekstra vekt på julen i NRK. I september og oktober har de egne julemøter hvor det planlegges hvilke juleprogrammer og -serier som skal sendes.

– Vi legger mye arbeid i desember og kanskje spesielt juleuken, for å ha et godt tilbud på alle tre kanalene. Folk forventer at det skal være bra ting tilgjengelig.

Han forteller at de har nye adventskalendere og julespesialer i utvikling for kommende år, og at de forsiktig prøver å komme inn med nye ting innimellom de tradisjonelle programmene. Det viktigste er at det skal være eventyr og jul i julekalenderne, og at det skal være litt magisk i adventstida.

For de som er bekymret for om *Tre natter til Askepott* vil være å se på skjermen i fremtiden, er Helsingens svar beroligende.

– Den har blitt restaurert og fått finere kvalitet enn det var. Vi har ingen planer om å legge den vekk.

Også Brinch har troen på Askepott i framtiden.

– Jeg tror det kommer til å være en film som står seg, absolutt. **UD**

Han har fotografert 800 Volvo 240-er

Fotograf Helge Skodvin mener selv at han ikke er noen nostalgiker.

TEKST: Stefan Kaliski | FOTO: Hilde Hefte Haug

En overdimensjonert og grell julenisse som har vellet utenfor Europris. På et bilverksted står en stabel med dekk, dekorert med julekuler i fjollete farger. Det er snart jul, og fotograf Helge Skodvin, alias Santa Skodvin, er i full gang med å lage julekalender. Utstyrt med et kamera rundt halsen dokumenterer han julen i det kommersielle Norge.

– Julen er tristesse. Jeg vil skildre julen på kjøpesentre eller i idretten, steder der julen går på autopilot. Om folk følger meg på Facebook, så blir det nok jul der også, sier Skodvin.

Overvåket 5000 Volvoer

Han gikk på folkehøgskole, før han dro videre til London. Senere jobbet han i Bergens Tidende, og i dag arbeider Skodvin for D2 og en rekke andre magasiner. I tillegg holder han på med egne prosjekt. Han har blant annet fotografert dyr på flyttefot fra Naturhistorisk museum i Bergen, forfatter Tomas Espedal og nesten tusen Volvo 240-er.

– For mange er Volvo 240 selve ur bilen. Når barn tegner en bil, ligner den gjerne på en Volvo 240.

Den klassiske Volvoen, som ofte forbindes med rånere og harrygutter, ble produsert fra 1974 til 1993. I dag finnes det fortsatt om lag 15 000 Volvo 240-er i Norge, kan Skodvin fortelle.

– Da jeg holdt på med prosjekt hadde jeg kontroll på hvor 5000 av de bilene var. Jeg har i alt fotografert rundt 800 ulike Volvo 240-er. Jeg liker å ta bilde av vanlige ting, og er veldig opptatt av hvordan det ser ut i Norge akkurat nå.

Liker ikke Audieiere

Det å fotografere gamle Volvoer bød på få problemer skal vi tro Skodvin.

– Det var bare én som ikke ønsket at jeg skulle ta bilde av bilen hans. Volvo 240-eiere er betydelig mer sympatiske enn andre bileiere. Bare se på Audifolk.

Selv er han en nysgjerrig type - en egenskap han mener har vært viktig som fotograf.

– Kanskje kjører jeg ned en vei jeg ikke ville ha kjørt ned til vanlig. Plutselig står det en fyr der, også spør jeg ham om hvorfor han står der. Så har man det gående. Det er på den måten man oppdager nye ting.

Blir folk irritert fordi du er nysgjerrig?

– Nei, det er sjelden. Når jeg kommer og tar bilder av dem og bilen så lurer de bare på hvorfor jeg ikke har kommet før.

Hvis sidemannen din fikler med mobilen sin, er du av den typen som lener seg over ham for å se hva han skriver?

– Haha, gjør ikke du? Jeg er tronet til det ja.

–Jeg hater Karsten og Petra

Men nå er det slutt. Etter å ha fotografert nærmere 1000 240-er er det nok, men det hender at et bilde av en Volvo finner veien inn på Instagramkontoen hans. Nå er han i full gang med å lage en fotobok om dyr.

– Jeg fotograferer blant annet utstoppede dyr, sengetøydyr og oppblåsbare dyr. Jeg er småbarnsfar, og de siste ti årene føler jeg at jeg ikke har gjort annet enn å se på Barne-tv. Der er det jo fullt med dyr.

Hva er ditt favorittprogram på Barne-tv?

– *Sauen Shaun* er bra, men det er nok av ting på Barne-Tv som irriterer meg. Karsten og Petra for eksempel. Jeg hater Karsten og Petra. Og Kaptein Sabeltann, Vennebyen, og snakkende sebraer som forteller om viktigheten av å være sammen. Det er også forferdelig mange dårlige historier.

Skodvin er selv en historieforteller. Han viser hvordan Norge å la 2017 ser ut. Samtidsdokumentasjon kaller Skodvin det.

– Det handler ikke om hvordan Norge vil framstå, men hvordan landet faktisk ser ut. Norge har etter hvert blitt et land preget av thujahekker og trampoliner.

Skodvin spiser svele

I sommer dokumenterte han livet på norske ferjer. I to uker reiste han rundt på 47 skip over hele det langstrakte Vestlandet.

– Det er kjekt med ferjer. Store deler av folks hverdag kretser rundt nettopp den båten.

Spiste du mye svele?

– Jeg spiste svele av og til, men jeg kan jo ikke kjøre i meg svele på hver eneste ferje.

Ingen nostalgiker

Selv er han ikke noen stor tilhenger av alt snakket om ferjefri E39. Skodvin mener at de fleste Vestlendinger, som han selv, foretrekker ferje framfor tunnel og bru.

– Jeg ville dokumentere ferjene før de forsvinner. Det er ikke noen nostalgisk tanke bak det, rett og slett fordi jeg ikke er av den nostalgiske typen.

Har du teakmøbler hjemme?

– Haha, ja, jeg har en teakskjenk. Det var jo tross alt ting som så bedre ut før. **UD**

HELGE SKODVIN

Ditt råd til trondheimstudenten?

Flytt til Bergen!

Din siste kulturopplevelse?

Min siste kulturopplevelse var da jeg så Joachim Triers *Thelma* på kino. Den likte jeg veldig godt.

Guilty pleasure?

Når alle i huset har lagt seg sitter jeg og ser Flyhavarikommisjonen på TV.

frykter du døden?

Hvem gjør ikke det?

Kjendis du kunne du tenke deg å bo i kollektiv med?

Jeg kunne ha bodd i kollektiv med John Arne Riise, fordi da kunne jeg funnet ut om han faktisk er så dum som det virker som.

Grått

TEKST: **Tiril Lyslo Haugskott** | ILLUSTRASJON: **Nora Birgitte Johansen**
Vinner av Under Duskens novellekonkurranse

Jeg lukker øynene mens vi går. Det lukter svakt av bjørk og jeg hører pusten til Håkon. Gjennom hånden han har lagt rundt midjen min, pulserer spenningen i kroppen hans og inn i meg. Jeg kjenner det tomme, åpne området rundt meg. Men så lukter jeg ingenting, hører ingenting og kjenner ingenting. Jeg vet hvor jeg er, men når jeg lukker øynene trenger jeg ikke være der.

«Der. Skyt. Nå», sier han og trekker seg unna meg, fjerner hånden.

Jeg åpner øynene og fester dem på lirypa. Jeg holder haglen foran meg, på samme måte som Håkon tidligere hadde vist meg at jeg skulle. Jeg holder pekefingeren på avtrekkeren, og har lirypa i sikte.

«Vent», sier han. Med en kjapp bevegelse og et klikk er sikringen på haglen av. Den første rypa har kommet seg utenfor rekkevidde, men enda en flyer opp like ved tregrensa. Jeg har den i sikte. Det eneste jeg trenger å gjøre er å trekke av. Skyte.

«Nå».

Inntrykkene rundt meg blir mer inntrengende. Bjørkelukten, pusten til Håkon, tyngden av haglen mellom hendene mine, men verst er varmen etter hånden hans på rundt midjen min. Selv om den ikke er der lenger, kjennes det ut som om den skal brenne gjennom klærne mine og innunder huden. Jeg sikter

for langt ned, og skyter. Lyden overdøver alt, og jeg kjenner ikke hånden hans lenger. Lirypa blir borte.

«Hvorfor gjorde du det? Du hadde den jo», sier han oppgitt.

«Jeg er nok ikke så god på dette», sier jeg bare.

Jeg ser på munnen hans at han ikke kjøper det. Den ene munnviken hans går en anelse ned når det er noe han ikke er glad for, og han vet det selv. Han snur seg vekk, tar sekken ned fra skuldrene og åpner den. Han romsterer i den lenge, som om han ikke vet hva det var han skulle lete etter. Etter en stund tar han ut termosene. Da jeg pakket sekken tidligere i dag, hadde jeg lagt den øverst.

Vi setter oss ned, og han heller kaffe i termoskoppen, tar en slurk før han spør om jeg også vil ha. Jeg tar en grådig sup av kaffen, og klør meg i øynene.

«Du er kanskje litt trøtt i dag?», sier han.

«Tja. Det er vel heller mest bjørkollenet», sier jeg.

«Men du er litt trøtt også?».

Jeg sier ingenting, men ja. Jeg er kanskje litt trøtt. Det er fortsatt demring ute, og det blasse lyset gir skogen en grålig tone. Jeg ser opp, men det er overskyet og grått der også. Jeg ser på Håkon. Munnviken går ikke

nedover. Han møter blikket mitt og smiler, rekker meg en stripe Kvikkklunsj. Jeg spiser den sakte, tygger av sjokoladen rundt vaffelkjeksene først, lag for lag, før jeg spiser kjernen. Vi sitter sånn en stund og spiser Kvikkklunsj. Han setter seg nærmere og legger armen rundt midjen min igjen. Akkurat da er vi bare her og nå. Slik sitter vi til jeg klør meg i øynene. Med en pekefinger beveger jeg litt på linsene mine sånn at de ikke skal bli så tørre. Han hater at jeg gjør det. Han romsterer i sekken igjen helt til jeg er ferdig med å klø meg i øynene, men når han ikke finner noe å ta ut av den, legger han termosen tilbake i sekken.

Lirypa jeg nesten skjøt hadde en fjærdrakt med to farger: brun og hvit. Den skifter farger fra årstid til årstid for å overleve, men jeg lurer på hvilken farge den hadde foretrukket om den måtte velge en av dem. Jeg fletter hånden min inn i Håkon sin, og spør «Du?».

Han stryker tommelen på oversiden av hånden min.

«Mhm?», sier han.

«Har du tenkt mer på det jeg nevnte i går?».

Han retter blikket mot meg, før det forsvinner forbi meg. Øynene hans er blå, men demringen gjør de grå. Munnviken hans. Han slipper hånden min og reiser seg, romsterer i sekken, lukker den igjen og snur ryggen mot meg, ser ut mot bjørketrærne.

«Du vet jo hva jeg tenker om det», sier han.

«Jeg trives der vi er nå».

«Men hvis jeg drar, blir du med?», spør jeg.

Han tar et dypt pust.

«Hvis jeg blir, blir du værende?», spør han. Jeg svarer ikke. Lukker øynene, men lukter fortsatt bjørk, hører hjerteslagene mine og kjenner svetten i håndflatene.

«Jeg må pisse», sier Håkon og går vekk fra meg.

Jeg åpner øynene.

«Hvor skal du?».

«Jeg må pisse, sier jeg». Han går, blir mindre og mindre mellom den tynne bjørkeskogen, til han blir borte bak en helling.

Alt er grått. Trærne, skyene, hendene mine. Jeg gnir meg i øynene helt til det mørke bak øyenlokkene får prikkete farger, og når jeg etterpå ser rundt meg har de blitt til fargede flekker som flytter seg med blikket mitt. Jeg gnir, og den ene linsen min faller ut på bakken. Jeg klarer ikke å finne den igjen, og tar ut den andre linsen også og leter i sekken. Men jeg har ikke tatt med verken briller eller ekstra linsler.

Jeg blir sittende og se ut mot bjørkeskogen, som ikke lenger består av trær, men gråtonede former som flyter sammen. Jeg ser ut i skogen, og det er som å lukke øynene, bare uten at det er mørkt. Jeg kan være hvor som helst. Bare de nærmeste tingene klarer jeg å se, som ryggsekken eller haglen. Men bare hendene mine er nærme nok til at jeg klarer å se de uten at de mister formen sin.

Jeg tar opp haglen mellom hendene mine slik at jeg ser den like skarpt som de. Jeg kan være hvor som helst, og foran meg kan hva som helst være. Jeg holder haglen, slik jeg gjorde da lirypa var foran meg. Jeg vet hva jeg sikter på, men jeg kan ikke se det. Det er helt stille. Jeg hører ingenting, lukter ingenting, kjenner ingenting. Føler ingenting. Kjenner ikke pekefingeren min trykke på avtrekkeren, hører ikke hageskuddet. Ingenting.

Men så: Fotsteg, en hånd i min, mine steg som følger hans.

«Du gjorde det!», sier Håkon og peker ned på bakken. Jeg myser med øynene, og setter meg på huk for å se. «Du traff!».

Lirypa ligger med buken opp slik at bare den hvite delen av den vises. Den er grå i demringen.

Novellekonkurranse

Tiril Lyslo Haugskott har skrevet en godt komponert novelle hvor hun har tolket temaet Blikk på en kreativ måte. I novellens tolkningsrom ligger det mange muligheter, og skillelinjene mellom det klare og det uskarpe flyter over i hverandre. Språket er stilsikkert om det skjøre og det usagte som kan oppstå mellom mennesker, og den stemningsskapende skogen fungerer godt som ramme og forsterker spenningen mellom karakterene.

Vakkert mord- mysterium i kjent stil

Mord på orientekspresen byr ikke på mange overraskelser, men er fortsatt verdt en titt.

TEKST: **Johanne Melsinget Lund**

FOTO: Twentieth Century Fox

Nyinnspillingen av det populære og verdenskjente Agatha Christie-mysteriet som finner sted på toget fra Istanbul, er den fjerde i rekken av kjente adaptasjoner av romanen til lerretet. Handlingen gjør ikke store krumspring fra orginalfortellingen, så det er rollebesetningen og den luksuriøse scenografien som er trekkplasteret i Kenneth Branaghs versjon.

Et stjernelag med karakterskuespillere gestalter karikaturer av blant annet en spanskaltende immigrant, russisk nobilitet, kommunistkritiske amerikanere, en tysk ingeniørprofessor og korrupt kunstselger i dette dramaet som utspiller seg på 1930-tallet. Johnny Depp, som tidstypisk har fått rollen som erkeskurk, flankeres av blant andre Judi Dench, Penelope Cruz, Michelle Pfeiffer og Willem Dafoe. Det er helt klart underholdende å se disse kjendisene i karakter og kostyme – spesielt Depp imponerer her.

Kenneth Branagh sjarmerer som Hercule Poirot, til tross for at han er til forveksling lik andre gestaltninger av karakteren. Det er kanskje lite rom for forhandling på den folkekjære og tradisjonsbundne Poirot, dermed ser det ut til at filmen har fått størst kunstnerisk frihet med barten. Fiffig.

Mordet på orientekspresen er aldri kjedelig, men overrasker heller ikke. Spenningen holdes gjennom handlingen, men avsløringen av plottet blir litt langtekkelig, og kunne med fordel hatt en tvist eller et element av overraskelse. Kostymene og scenografien er derimot balsam for sjelen. Det luksuriøse toget som tøffer gjennom snødekt landskap til et forutsigbart lydspor vekker helt klart julestemning. Forseggjorte bilder festet på 65 mm film fra overdådige spisevogner og lugarer i kjent 1920-talls stil tilfredsstiller en detaljorientert romantiker.

Det er egentlig ikke mye å utsette på filmen som et klassisk, pengeinnbringende Hollywoodprodukt, som også framstår som et tydelig frieri til Agatha Christies og Hercule Poirots konservative fanskare. Det anbefales absolutt å ta seg en tur på kino for å kose seg med et klassisk, dog noe forutsigbart, mordmysterium i førjulstiden.

KULTUREDRAKSJONEN ANBEFALER:

👍 DEN NYE TEASEREN TIL DEADPOOL 2: Alle elsker Bob Ross. Alle elsker maling. #Hugsnotdrugs Politiske ukorrektheter går aldri av moten.

HVIT GLØGG MED HVITVIN I STEDET FOR RØDVINGLØGG: Eller den lokale variasjonen: Heimbrrens-gløgg. Bare for å «sprite» det litt opp.

KULTUREDRAKSJONEN AVBEFALER:

🗨 Spontane Samfundsmøter.

Gamle UKEpanger fra 70-tallet og deres meninger om studenter.

Norske mediers dekning av studentlivet.

Folk som unnskylder at noen blir støtt. #SSgate

Når voksne blir skilsmissebarn

Hva skjer når to nypensjonerte 70-åringar ønsker noe mer ut av tilværelsen enn å være besteforeldre?

TEKST: **Vilde Øines Nybakken**

«*Vokst fra hverandre? Fremtid? Ærlig talt, dere er sytti år!*». Familien er samlet i et feriehus i Italia for å feire Sverres 70-årsdag når han og Torill annonserer at de skal skilles etter 40 års ekteskap. De tre voksne barna deres reagerer på ulikt vis, og vi får historien fortalt fra deres perspektiver. Alle prøver å forstå foreldrenes valg, og som en konsekvens påvirkes deres egne liv mer enn noen av dem skulle trodd. Hva mer kan vel et 70 år gammelt ektepar ønske enn å se tilbake på et godt liv og være sammen med familien?

Forfatter Helga Flatland har blitt hyllet for sine gode karakterskildringer og samtidsbilder. En moderne familie er intet unntak. Romanen tematiserer et møte mellom samtidens individfokus, lykkejag og idealer om selvrealisering, og menneskers behov for trygghet og stabilitet. Dette kommer til uttrykk gjennom de tre fortellerne.

Samtidig som Liv, Ellen og Håkon ønsker å realisere seg selv gjennom egne prosjekter, tar de for gitt at foreldrene skal være et stabilt ankerpunkt. Livs bekymring illustreres godt når Hedda, hennes yngste barn, har laget et julekort i barnehagen til «mormor og morfar». Har hun glemt at de bor hver

for seg, eller er hun bare for liten til å forstå? Vil besteforeldrene representere noe trygt og stabilt for barna, slik hennes besteforeldre gjorde for henne, selv om de ikke er sammen?

Ellen vil etablere seg, men innser at det kanskje er for sent når hun sliter med å bli gravid. For henne blir foreldrenes skilsmisse et hån mot det hun selv kanskje aldri kan få. Håkon mister også fotfeste når hans mistro til tradisjonelle forhold blir for ekte gjennom foreldrenes skilsmisse, og når en forelskelse gjør at han vil ha det seriøst med en han i utgangspunktet har avtalt å «holde det useriøst» med. Å innse at ens egne foreldre er selvstendige individer med et eget liv utover det å være foreldre eller besteforeldre, hører med det å bli voksen. Dagens pensjonister er friskere og lever lenger, og utfordrer det tradisjonelle bildet man har av eldre. Dette iscenesettes godt i romanen, for eksempel gjennom faren som jogger hver dag til tross for at barna mener han bør la være for helsas skyld. En godt skildret historie om hvordan møtet mellom moderne idealer og tradisjonelle verdier kan utarte seg, om å miste fotfeste, og konsekvensene foreldres handlinger kan ha, selv for barn i voksenalder.

Romanen er nominert til Bokhandlerprisen 2017.

FOTO: Aschehoug

En varm og lunefull selvbiografi

En gjennomgående god leseropplevelse, så lenge påstått synskhet ikke vipper deg av pinnen.

TEKST: **Maria Bonnevie-Svendsen Furuheim**

Knut: Nobody's baby er en selvbiografi av og om Unni Lindell, skrevet rundt historien om hennes nå avdøde katt Knut. Lindell veksler på å fortelle historier om dramatiske punkt i livet sitt der den sure og medavhengige Knut har spilt førsterolin, til bakoverskuende fortellinger fra egen oppvekst i trange kår med en selvoppofrende mor og en narssistisk far.

At Lindell i all hovedsak er kriminalforfatter lyser gjennom sidene også her. Dette kommer til syne i form av hastig skiftende historier som plutselig droppes for så og senere hekles opp igjen, en mørk symbolikk og et driv som gjør biografien vanskelig å legge fra seg. Historiene hun forteller er velvalgte, og selv om de er spredte bidrar kattetemaet til å knytte boken sammen som helhet.

Det som derimot drar boka ned, og sprekker leseoblen gang etter gang, er de langdryge passasjene Lindell bruker til å filosofere over egen fortrefelighet, om det så dreier seg om egen finslepne

sensitivitet, empati, eller klarsynthet. Enhver selvbiografisk roman burde ha rom for å filosofere rundt egne handlinger, men inntrykket jeg som leser sitter igjen med er ikke at forfatteren legger en stor del selvbevissthet på bordet, heller litt for lite.

Boken er på sitt sterkeste når Lindell forteller om og filosoferer rundt sin far, og hans forhold til henne og resten av familien. Som eier av opptil flere hakket over middels sære katter selv, er det også vanskelig å ikke ta til tårene når det går nedover med Knut, eller noen av de andre kattene og pelsklede vennene boken sveiper innom. I tillegg til disse følelsesmessige utbruddene framkaller biografien tidvis også stor latter, som i kapittelet om bortførelsen av Mari Maurstads katt.

Kanskje er det janteloven som sitter så dypt i meg, som får meg til å avfeie introspeksjonen som arrogant. Men disse få kapitlene hindrer dog ikke boka i å være en drivende god opplevelse hvem som helst kan være godt fornøyd med å finne under treet.

FOTO: Aschehoug

Setter det liberalistiske skapet på plass

Ingen mennesker er født frie favner bredt uten å bli for sprikende.

TEKST: **Ola Haugstad**

Det spøker for liberalismen. Med hendelser som Brexit og Trump, kan det se ut til at en hel verdensorden og verdensanskuelse står for fall, til fordel for utfordrere fra ytre høyre. Denne brennhete debatten forsøker *Ingen mennesker er født frie* å rydde opp i, fra et progressivt og radikalt synspunkt.

Boka består av kortere artikler med ganske ulike temaer, og favner derfor bredt uten at det føles for sprikende. Antalogiens første bidrag skjærer rett inn til liberalismens hule kjerne, hvor Sigurd Hverven, stipendiat ved NTNU, setter tonen med en fundamental kritikk av liberalismens frihetsbegrep. Derfra er er boka noe mer ujevn, med Mimir Kristjanssons kritikk av effektiv altruisme og Roman Eliassens kritikk av det apolitiske økonomifaget blant de bedre bidragene. For faste lesere av Klassekampen, Radikal Portal og liknende, er både bidragsyttere og argumentene godt kjent. Tekstene om økonomiens møte med klimaets tålegrense og en kritikk av liberal feminisme og identitetspolitikk, føles derfor hakket mer trivielle. Bokas svakeste bidrag er skrevet av Linn Stalsberg. Her blir «nyliberalismen» skyldig i alt fra psykologisering av sosiale problemer og et depolitisert språk, til at sjefen vrir seg unna klager fra ansatte.

Bidraga til Ola Innset, Oscar Dybedahl, og Roman Eliassen tar derimot i bruk et mye mer restriktivt nyliberalismebegrep. Her ligger også bokas virkelige tungskytts. Særlig setter Dybedahl nyliberalismen i et grelt lys. Han viser til en grunnleggende motsetning i liberalistisk tenkning: Marked og handel er en naturlig tilstand, men samtidig skaper denne naturtilstanden misnøye og ulikhet, noe liberalismen anerkjenner gjennom et anti-demokratisk ønske om å holde massene på avstand. Liberalismen framstilles i dag som åpen og demokratisk, men har alltid motsatt seg allmenn stemmerett og hensyn til særgrupper, som preger dagens demokratiske samfunnsform.

Det er dette spøkelset som nå er i ferd med å gjenreises. For eksempel når Frankrikes president Emmanuel Macron har uttalt pretensjoner om å være en kongeskikkelse på linje med Jupiter, de romerske gudenes konge, som ikke skal bryes med «trivialiteter». Vi må regne med at den sterke sosiale uroen mot presidentens usosiale arbeidslover, som de to siste årene har blitt brutalt slått ned av et opprørspoliti med en langvarig unntakstilstand i ryggen, for ham bare er en slik trivialitet.

FOTO: Dreyers forlag

DE 20 BESTE ALBUMENE 2017

Tradisjonen tro har musikkredaksjonen funnet fram 20 favorittalbun som er gått. Men hva er det som egentlig kjennetegner en god utgivelse?

Det vil alltid ligge en subjektiv vurdering til grunn når man skal bestemme om et album er bra eller ikke. Har sjangeren albumanmeldelser livets rett når det i bunn og grunn bare er en journalists personlige skriverier? Jeg mener at musikk anmeldelser har sin verdi, fordi en god anmeldelse bør beskrive musikken. Å sette ord på hva man hører, og forteller leseren hva man kan forvente seg av albumet er mer nyttig enn å objektivt prøve å fortelle om musikken er bra eller dårlig. At vi ikke opererer med terningkast her i Under Dusken er i henhold til denne filosofien.

Skal man likevel prøve å gi en betegnelse på god musikk, ville jeg skilt mellom det som er kjedelig, og det som er nyskapende og kreativt. Det er sjelden jeg hører et skikkelig dårlig album, men kjedelige album har jeg hørt flere av. Jeg vil hevde at et kjennemerke på god musikk er låter og album man husker. Album som etter første gjennomlytt skaper et inntrykk og fester seg til underbevisstheten.

Jeg vil ikke betegne listen på de neste sidene som de aller beste utgivelsene, men heller 20 album som vi husket spesielt godt fra året som gikk. Det burde være noe her for enhver smak, og vi håper at du kanskje vil finne en ny favoritt.

- Erlend Gylver, musikkredaktør

FOTO: Glassnote Records

FOTO: Warner Music

FOTO: Jansen Plateproduksjon

FOTO: Jazzland recordings

FOTO: Pamo Teapres

FOTO: Young Turks

FOTO: Duplex Records

FOTO: Warner Music

FOTO: Reprise Records

Sandra Kolstad

San Silva

Kolstads fjerde fullengder er en leken reise i popens periferi. Synth og trommedrevne låter kombinerer det energiske og melankolske, krydra med deilige detaljer og en god desiliter egenart. Tilsett dansbar eufori, gjestevokal fra Miss Tati, og litt meditativ depping, så har du et sammensatt, velsmakende og fremfor alt behagelig album. *San Silva* skriver seg inn blant redaksjonens favoritter fra året.

- Even Steine

Susanne Sundfør

Music For People In Trouble

Denne stillferdige herligheten er uunngåelig på en liste over 2017s beste album. Sundfør er modig på *Music For People In Trouble*, hvor hun tar steget vekk fra sitt vante elektroniske og synthfylte landskap. Plata som inneholder et sammensurium av instrumenter og sjangerflørt vil likevel av meg bli husket for sine overraskende vendinger og fragmenteringer. Låta «The Sound of War» vil gi ekko i evigheten. Makan!

- Trym Kjøs

Cezinando

Noen ganger og andre

En kald oktoberkveld kom den. Cezinandos tredje og kanskje beste plate. *Noen ganger og andre* tar oss med på en nostalgisk reise på elleve spor og Cezinando viser seg virkelig fram nok en gang som årets beste tekstforfatter. Lydbildet preges av melankoli, lidenskap og nostalgi som kler then rapper, nov popartist svært godt.

- Paulina Dubkov

Childish Gambino

"Awaken, My Love!"

Rett før 2016 ble 2017, slapp Donald Glover også kjent som Childish Gambino sin tredje plate, hvor han tok et markant steg vekk fra rap og inn i soulens verden. Det er trygt å si at herr Glover mestrer begge deler. Albumets mest kjente singel, «Redbone», flommer over av digg soul, og har vært på manges spillelister dette året. Jaggu meg ble det en internett-meme også.

- Katrine Andresen

Hajk

Hajk

Den oslobaserte kvintetten slo gjennom med et brak i februar med sitt selvtitulerte debutalbum, og ble med det et av Norges mest spennende band. *Hajk* er mesterlig gjennomført pop med et aldri så lite drypp soul, som finner vei inn i hjernebarken din. Vokalharmoniene til Preben Sælid Andersen og Sigrid Aase er rent, solid gull, spesielt på et av de beste sporene, «Nothing Left to Say». For en synth, for ei låt.

- Katrine Andresen

Ellen Andrea Wang

Blank Out

Denne plata er akkurat passe sær, lethørt, og ikke minst, vakker. Dette er Wangs andre soloalbum, hvor hun har rendyrket sin særegne variant av jazzpop og spisset ferdighetene sine som låtskriver. Forhåpentligvis når Wang ut til en større lytterskare her til lands med *Blank Out*, for det fortjener hun!

- Frederick A. Baade

Thulsa Doom

A Keen Eye for the Obvious

Dette er årets comeback innenfor norsk rock. Thulsa Doom beviser at de fortsatt er i stand til å levere herlig partyrock - rockemusikk som er fengende og festlig. Bandet har også blitt mer modent, og selv om de har beveget seg bort i fra den klassiske stonerrock-stilen så har de klart å skape et nytt og særegent lydbilde. Å gjenoppfinne seg selv på denne måten etter tolv år er ganske så imponerende.

- Erlend Gylver

Kamasi Washington

Harmony of Difference

En sterk oppfølger til makt demonstrasjonen *The Epic* fra 2015. Det er tydelig hvorfor Washington er en av de mest omtalte nye jazzmusikere, med et stjernelag av musikere og en fantastisk evne til å komponere og improvisere. På denne EP-en presenteres fem nye og vidt forskjellige komposisjoner, som sammenføres i kontrapunktisk stil på siste låt «Truth».

- Frederick A. Baade

Mastodon

Emperor of Sand

Med samme produsent som legendariske *Crack the Skye*, videreutvikler Mastodon sitt lydbilde gjennom *Emperor Of Sand*. Albumet har en sterk tematikk om kreftsykdom, dens ofre og pårørende. Med dette verktøyet for hånden blir albumet en egen opplevelse. Her er svære melodiose riff med hard, fylldig og drivende vokal. Skiva er nok det beste som har kommet fra metallverden i år. Om du liker det hardt, anbefaler Blyforgiftning denne plata på det varmeste!

- Åsmund Høeg

Aiming For Enrike

Las Napalmas

Aiming For Enrike er et av de aller mest spennende prosjektene i musikk Norge om dagen. Duoen fra Oslo leverer halsbrekkende instrumentalmusikk som best kan beskrives som elektronika med gitar og trommer. Enda mer imponerende er det at hele albumet, med alle sine musikalske og rytmiske krumpring, er spilt inn live i studio. Definitivt nyskapende og kreativt, dette er ulikt alt annet du har hørt før.

– Erlend Gylver

FOTO: Top Dawg Entertainment

FOTO: Popelle Recordings

Sløtface

Try Not to Freak Out

Sløtface sitt debutalbum! Her får vi høre lettbeint pop-punk og überfengende låter. Det er vanskelig å ikke bli glad av dette melodiose bråket med skyhøyt energinivå og satsning på sterke refreng. Man kjenner seg igjen i mange av tekstene som handler om sene kvelder og angst for å bli voksen. Dette skildres med selvironi, og med tydelige feministiske undertoner, i punkens ånd!

– Maren Høgevold Busterud

Kendrick Lamar

DAMN

Dette albumet er et lite enigma. Etter min mening er det Kendricks dårligste album til nå. Likevel hevder han seg over alle dagens rappere, selv med en underveldende utgivelse. Om det sier noe om kvaliteten på dagens hiphop, eller om Kendrick som en enestående artist er vanskelig å si.

Det som er tydelig er at Kendrick uansett skaper bølger i musikkverdenen hver gang han kommer med en utgivelse. Selv med et middelmådig album leverer han musikk som overbeviser alle om at han, uten motsigelser, er nåtidens beste rapper.

– Sander Engen

Tyler the Creator

Flower Boy

Snerk. Jævel. Blomster. Gutt. Alle ord som beskriver Tyler The Creator. Eller kanskje ikke snerk da, men det var den beste oversettelsen til «Scum» jeg kom på. Rapperen kjent fra Odd Future og for sitt ekstravagante image kom i år ut med sitt fjerde album.

En mulig skap-uttredd skapte sitt medieoppstyr, og satt kanskje den faktiske kvaliteten på albumet litt i skyggen. Dette er etter min mening Tylers beste album til nå rent musikalsk, og viste med tematikken og tekstene at det er mer enn bare popkultur som engasjerer han. Det lover godt for fremtiden.

– Sander Engen

SZA

CTRL

Årets viktigste skive ble sluppet i starten av sommeren av SZA. Dama som er signert til Top Dawg Entertainment sammen med Kendrick Lamar og Schoolboy Q, har produsert 200 spor, som vil si at hun sitter på 186 låter som enda ikke er gitt ut. Uansett er CTRL en velsignelse av en plate som introduserer lytteren for en helhetlig opplevelse av SZAs verden. Hun introduserer oss for sårbarhet, verdighet og hvordan hun opplever det å være en svart kvinne i dagens samfunn. Har du gått glipp av CTRL er du nødt til å ta deg sammen og sjekke mesterverket ut asap.

– Paulina Dubkov

FOTO: Top Dawg Entertainment

FOTO: Luft Recordings & Obscure

Baya

Oslo/Harlem

Dobbel-EPen Oslo / Harlem er en basstung, detaljert, og heftig reise med Andrew Murray Baardsen til hans første møte med sin far. Verket bryter elegant med mange av de norske elektronika-trendene, og utforsker etnisitet, personlige konflikter, og afrikansk maskekunst. Den eksperimentelle, røffe vokalen utgjør en viktig del av den distinkte sounden. Variasjonene i plata er så store at du er selv nødt til å oppleve dette universet i et seriøst, deilig gjennomlytt!

– Håvard Bjørkøy

Sampha

Process

Process er et album som beviser at sterke følelser kan resultere i vakker musikk. Den britiske artisten og låtskriveren briljerer med sin fløyelsmyke og særegne stemme over et variert utvalg av instrumentaler. Tekstene er personlige og sårbare, noe som kommer fram i Samphas lidenskapelige vokal. Albumet balanserer organisk og akustisk produksjon med trap-beats og elektriske trommer på en elegant og imponerende måte. Det er fengende og storslaget, men først og fremst umåtelig vakkert.

– Martin Ørbeck

FOTO: Jaktara Records

FOTO: Young Turks

Ivan Ave

Every Eye

Den internasjonale rap-legenden fra Telemark, Ivan Ave, leverte i år et spektakulært album. Det at Ivan Ave leverer god musikk er ingen nyhet. Men noe av det mer imponerende er produsentene på skiva: Dâm Funk, Kaytranada, Fredfades, MNDSGN, Dj Harrison, og Kiefer. At en norsk artist jobber med så store aktører er stort. Ivan Ave leverer jazz-, funk- og soulinspirert hiphop på sitt aller beste. Sexy, fete og gode tekster på nydelige beats gjør at Every Eye burde høres av alle ører. En av Norges mest undervurderte artister leverte et av Norges beste album i 2017.

– Chris Gjertsen

Brockhampton Saturation II

Merk dere toeren i navnet. Dette albumet var nummer to i en trilogi fra det nyetablerte hiphop-kollektivet fra Texas i år. Allerede på det første albumet i rekken viste de en helt overlegen, nyskapende stil. På denne plata finpusset de noe som allerede var storslått, og leverte et album som slo meg av banen.

Det er vanskelig å bestemme hvilket av de to albumene som er best, strengt tatt kunne begge to vært på denne listen, men for variasjonens skyld tar vi bare med ett av dem. Jeg storgleder meg ihvertfall til *Saturation III*, som forhåpentligvis kommer før året er omme.
– Sander Engen

FOTO: QUESTION
EVERYTHING INC. EMPIRE

FOTO: SUBPOP

FOTO: SPIN

Father John Misty Pure Comedy

Det varmer en frossen novembersjel å minnes våren, og denne våren er for meg uløselig knyttet til Josh Tillmans siste soloalbum. *Pure Comedy* er en sart satireplate, der humoren er mørkere, tonene vakrere og framtidstroen tynnere enn tidligere. Med en lyrikk som skremt og harselerende tar opp fremmedgjøring og forbrukskultur i samtiden, pakket i et språk som samtidig er banalt og sofistisert, men aldri elegant, skapes et barnlig uttrykk. Det styrker narrativets uskyld. Mistys styrke er å poetisk kritisere, men aldri uten at håpet skinner igjennom.

– Iben Dahl

Linni Maksimum

2017 ble året da Linni avsluttet trilogien sin med henholdsvis *Maksimum* og *Medium*. Vi blir tatt med inn i Linnis eksistensielle tankeunivers, hvor han selv regjerer og til stadighet makter å skape nysgjerrighet og vekke lytterens følelser. Styrken til Linni ligger som alltid i det lyriske, og den særegne stemmen bærer tekstene på gullstol. Selv om plata er produsert som et lappeteppes forsvinner aldri det konseptuelle Linni har skapt her. «Eiar», «Skee-Lo ting», «Kanskje kanskje ikke» og «Maria» statuerer at plata i aller høyeste grad fortjener en plass på årets topp 20.

–Trym Kjøs

SENDEPLAN HØSTEN 2017

Hør oss på radiorelvolt.no

MANDAG

07.00 - RevoltMorgen
16.00 - Listverket
17.00 - 67% sikkert

TIRSDAG

07.00 - RevoltMorgen
17.00 - SNOP
18.00 - Blyforgiftning
20.00 - Bokbaren

ONSDAG

07.00 - RevoltMorgen
16.00 - Nerdeprat
18.00 - Sagtann
19.00 - Millenium

TORS DAG

07.00 - RevoltMorgen
15.00 - Påtirshda
16.00 - Husker du?
17.00 - Uillustrert vitenskap
18.00 - PBK
19.00 - Satirikon
20.00 - Filmofil

FREDAG

07.00 - RevoltMorgen
15.00 - Nesten Helg
17.00 - Irie Radio
18.00 - FEBER

SØNDAG

15.00 - Rødmaling
19.00 - Garasjen

«Jeg heter Ola Nordmann og jeg er medlem. Jeg er også multiorgasmisk.»

Trodde du at presset i senga allerede var for høyt? Tro om igjen. Den mannlige multiorgasmen er her for å bli.

KOMMENTAR

ANNE LOVISE FINNØY
Kulturredaktør

Samfundet arrangerte i november festmøte med temaet sex. Flere ganger i løpet av den litt avstumpede, dog svært underholdende seansen med tre sexologer, meddelte begge mannlige sexologene triumferende at de er multiorgasmiske. En del av oss sitter igjen med flere spørsmål enn svar. Størst av dem alle: Den mannlige multiorgasme...? Og har jeg levd livet litt dårligere uten?

Er du nysgjerrig som meg, har kanskje du også tatt turen innom flere sider på nett og lest om multiorgasmer, perleorgasmer, eller serieorgasmer. Det kunne like gjerne ha stått enhjørning, havfrue, eller huldre, fordi for mange er dette fenomenet en myte i aller høyeste grad. Mikser du den mannlige orgasmen i denne heksegryta, har du rett og slett det perfekte Asbjørnsen og Moe-eventyret.

Ifølge sexolog Dag Eian eksisterer konseptet i aller høyeste grad. Eian fortalte en anekdote fra sitt eget liv om å innse en dag at man er dårlig i senga, for så å ta på tenkehatten og etter litt om og men bli et multiorgasmisk vesen. Det må nevnes at konseptet med flere klimaks er mer kjent i de kvinnelige sirkler, men informasjonsflyten om dette delvis tabubelagte temaet forhindres av useriøse aktører. Nettsider som kk.no og andre kvinnesider, har som regel titler som «Slik blir du god i senga» eller andre fraser som sikter på å ta knekken på selvtilliten din før du har lest første avsnitt. I samme artikkel får du vite at du ikke har prestert om du ikke presterer flere ganger.

Etter innrømmelse om ikke å være multiorgasmisk, spurte en modig sjel på talerstolen om dette ikke bidrar mer til prestasjonshelvetet menn allerede befinner seg. Det er et glimrende poeng.

Skal vi tro sexolog Gro Isachsen er menn i Norge skikkelig dårlig i senga nettopp fordi folk roper det siste JA-et for tidlig. Men om utfordringen vi møter på soverommet i dag er å holde styr på én orgasme, blir det å skulle forvente fire til på en akt, hakket for kravstort. Som min kollega innrømmet: «Jeg syns multiorgasmer virker ganske slitsomt. Det er som regel nok med én».

Er det likevel slik at om ikke begge partnere har et utall forskjellige orgasmer, så har man et dårlig sexliv? Som karen på talerstolen mente, har vi nok med å mestre det vi allerede har fått i fanget. Stress og nervøsitet dreper sexlivet. Om man er avslappet nok til å slå seg til ro med det man har fått, så blir det enklere.

Sexologene har på den andre siden et par gode poeng: Det gagnar menn i like stor grad som kvinner å kjenne kroppen sin, kutte ned på pornoen (men ikke helt), og terpe bekkenmuskulaturen for å unngå framtidig inkontinens. Om det blir formidlet at menns seksuelle høydepunkt ikke er begrenset til de få minuttene som så ofte blir gjort narr av, men at grensene er flyttet milevis med flere typer og lengre orgasmer, kan vi innskrenke skillet mellom kvinner og menn enda mer.

Jeg oppfordrer folk til å strebe etter å få alt i livet. Er du mann, så jobb for multiorgasmen. Ikke for å imponere kjerringa med å være en barsk kar med 100 prosent kontroll over ditt eget klimaks. Gjør det for deg selv.

KVISSMESTERE:

Jahn Ivar Kjølse, Christian Hokaas og Benedikt Erikstad Javorovic
Spørsmål og kommentarer kan sendes til
kviss@studentmediene.no

SVAR:

Svar: 1) 2020 2) Tunis 3) Krem 4) Harald Zwart 5) 80-tallet 1983 6) Christine B. Meyer 7) Lukasevangeliet 8) Mars 2019 9) Hamer USAs første transkjønede delstatspolitiker 10) Pablo Neruda 11) Cynidi Lauper 12) Sfinx 13) Tjuvfjende (det var en parodi på spenningsgenren) 14) Liquid Crystal Display 15) Wimbledon 16) Hello World 17) 1978 18) Tre 19) Boksing 20) Fem

KVISS

1. Hvilket år skal det nye Munchmusset på Bjørvika åpnes for publikum?
2. Hva er hovedstaden i Tunisia?
3. Hva heter festningen i Moskva som omkranser Den Røde Plass?
4. Den Oscar-nominerte suksessen *Ni liv* (1957) får en oppfølger i år, regissert av en kar med blant annet *Den rosa panteren 2* i sin filmografi. Hvem?
5. I hvilket tiår åpnet den første McDonald's i Norge?
6. Hva heter direktøren av Statistisk Sentralbyrå som nylig fratrukket stillingen?
7. I hvilket evangelium finner vi Juleevangeliet?
8. Hvilken måned og år er fristen for Storbritannia i å gjennomføre Brexit og forlate EU?
9. Amerikaneren Danica Roem skapte historie da hun ble valgt inn i Virginias delstatssenat 7. november. Hvorfor?
10. Under hvilket pennennavn er den chilenske poeten og diplomaten Ricardo Eliécer Neftalí Reyes Basoalto, som vant nobelprisen i litteratur i 1971, bedre kjent?
11. Hva heter artisten bak «Time After Time» og «Girls Just Want To Have Fun»?
12. Hvilket konfektmerke fra Nidar deler navn med et gammelt fabeldyr?
13. Både NRK, TVNorge og TV2 har hatt tradisjoner med adventskalendere, men TV3 har kun hatt én i 2005 som var en seerflopp. Hva var navnet?
14. Hva er LCD en forkortelse for?
15. Hva er den eldste turneringen i tennis?
16. Hva er som regel det første du skriver til skjerm når du lærer et nytt programmeringsspråk?
17. Hvilket år åpnet campuset på Dragvoll?
18. Hvor mange nålevende arter av elefanter finnes det?
19. Fra hvilken sport kommer uttrykket «å kaste inn håndkleet»?
20. Hvor mange tidebønner er muslimer pliktet til å utføre hver dag?

— HVA FÅR DU I JULEGAVE? —

0-3 poeng:
Dødsstraff

8-12 poeng:
Donasjon til nepalske barn
gjennom Fruit fund

17-19 poeng:
Gavekort på Rema 1000

4-7 poeng:
SARS

13-16 poeng:
En altfor liten strikket genser

20 poeng:
Snille barn

Kulturkalenderen

alderen klut runke
21. november - 16. januar

Onsdag 22. november

Integrering - kun for tuffinger
Klokka 19.00, Folkebiblioteket

Integrering betyr kanskje for mange at man lærer seg språket, blir kjent med kulturen og får seg en jobb. Det trodde også forfatter Hege Haugvik før hun flyttet til Belgia, hvor hun oppdaget at realiteten av integrering var en helt annen. Haugvik snakker om sin opplevelse med integrering på folkebiblioteket onsdag 22. november.

Torsdag 23. november

Klesbyttekafé: Julebord
Klokka 17.00, Kafé Soil

Nå som julen nærmer seg inviteres det til julebord på Kafé Soil kombinert med klesbytting. Her kan man gi fra seg plaggene man er lei av, for eksempel et SS-kostyme, og ta med seg nye skatter hjem. Bra for både miljøet og lommeboka!

Fredag 24. november

Black Friday på Trondheim Torg
Klokka 07.00, Trondheim Torg
Det er duket for årets viktigste dag. Dagen enhver shopoholiker har ventet på siden samme dag i fjor, nemlig Black Friday. Dette er dagen for alle som elsker uslåelige priser og ukomfortabelt store, aggressive mengder av mennesker, samt synes selvspekt er oppskrytt. Løp og kjøp!

Lørdag 25. november

Vegetar Julebord
Klokka 17.00, Kjøpmannsgata 12
Jula er en tid som de fleste forbinder med god mat og drikke. Dette sørger Trondheim Meditasjon for når de inviterer til julebord 25. november og 3. desember. Her vil man finne alt det beste jula har å by på i en avslappende atmosfære uten kjøtt og alkohol. Om du har lyst på et julebord hvor dyrene spares og folk ikke ender opp i grøftkantene, så er det verdt en liten tur innom.

Juleøl og Operaaften på bryggeriet

Klokka 19.00, Bryggeriet
Om du ikke føler for julebord uten alkohol, kan du heller ta deg turen til Austmann sin juleøl med live opera. Kmpopera står for showet som kan nytes med en god øl, rett fra Austmann sitt eget bryggeri.

Søndag 26. november

Svanesjøen St. Petersburg State Ballet
Klokka 14.00, Olavshallen
Har du ikke nok høykultur i livet ditt? Blir du spist opp av eksamensstresset? Er ikke

dyre billetter en hindring for deg? Da kan du ta deg turen på den russiske balletts framføring av *Svanesjøen* i Olavshallen.

Mandag 27. november

Kalendersjokolade-spising.
Hele dagen, utenfor Rema 1000 på Trondheim Torg. Denne dagen blir de viktige spørsmålene stilt: Hvem bestemte egentlig at man kan kun spise én sjokoladebit hver dag fra kalenderen? Hvorfor er selvsdisiplin hyllet i adventstiden? Er kalendersjokolade egentlig godt? Er Nina og Stine handler inn tyske, billige julekalendere, og demonstrerer mot selvsdisiplin ved å spise alle lukene på en gang.

Fredag 1. desember

Juleavslutning med Studentersamfundet filmklubb
Klokka 18.00, Studentersamfundet
Det er tid for juleavslutning med Studentersamfundets filmklubb. Som kronen på verket etter en spenningsfylt høst med filmerperler, viser de *Harry Potter* og *de vises stein*. Dette er en gjenganger på norsk fjernsyn i romjulen, så hvorfor ikke tjuvstarte med å se den klassikeren på storskjerm omgitt av andre potterheads og juleentusiastene.

Lørdag 2. desember

Raw Dance Festival 2017
Klokka 12.00, Studentersamfundet
Samfundet er kanskje stengt for jula, men dørene åpnes likevel denne helgen for Raw Dance Festival. Her vil hele helgen være stappet med spennende danseshow og aktiviteter for alle aldersgrupper både lørdag og søndag.

Kjellerbandet 40 år - Jubileumskonsert

Klokka 14.00, Dokkhuset scene
I 1977 startet en lang reise for et storband med store drømmer. 40 år senere er de godt etablert på Samfundet og i byen. De velger å feire dette med å ta en Radio Norge, ved å spille sine største hits fra de siste fire tiår.

Søndag 3. desember

Adventskonsert med TKS
Klokka 17.00, Studentersamfundet
Frykter du at eksamensstresset kommer til å ødelegge for julefreden? Sliter du år på år med å finne julestemninga før den store kvelden er her? Da anbefaler Under Dusken at du tar turen opp til Samfundet, hvor TKS og mer synger julen inn med klassikere fra både inn- og utland. Det ryktes også om lett juleservering, som sørger for prikken over i-en på herlig aften.

Christopher inviterer!

Klokka 19.00, Alma's
En av Norges fremste kokker inviterer sammen med Alma's til en storslått festaften som får grandiosan din til å virke som papp. Her disket det opp med en ekstraordinær buffet med mat som selv Hellstrøm og Ramsay ville siklet etter. Ryktene sier også at nissen er DJ. Herre min hatt, noe luksus må man da få lov å kunne seg i disse traurige tider.

Torsdag 7. desember

Strikk og bytt
Klokka 17.30, Trondheim folkebibliotek
Om du har behov for avkobling i mørketiden er dette tingen for deg. Folkebiblioteket inviterer til en kveld med høytlesning, hvor det oppfordres til å ta med seg sitt eget strikketøy. Det blir også servert kaffe og te.

Onsdag 13. desember

Premiere Star Wars: The Last Jedi!
Klokka 10.00, Trondheim Kino
Ser det mørkt ut for eksamen? Ligger du an til å stryke i samtlige emner? Hvem bryr seg! Midt i det verste av eksamensrushet dukker det opp et lyspunkt for enhver filmnerd. Uansett om du er fan eller ikke, litt lavpanna, klisjéfylt romdrama-action er den ultimate medisinen, for alle som sliter med hva det måtte være. Det er bare å finne fram lyssabel, stormtrooperkostyme og din indre fanboy/girl, dette blir en opplevelse for livet.

Tirsdag 26. desember

Andre juledagsfest
Klokka 21.00, Studentersamfundet
Mens de fleste studenter er borte fra byen, er det trondheimsungdommens tur til å innta Samfundet med fyll og fanteri. Enten du tilbringer juleferien frivillig eller ufrivillig i bartebyen, så kan kanskje savnet av dine medstudenter minskes gjennom en svipptur innom det runde røde. Du kjenner mest sannsynlig ingen, og snittalderen er skremmende lav, men dette kan bli den perfekte anledningen til å danse av seg de ekstra julekiloene av ribbe og pinnekjøtt.

Tirsdag 16. januar

Den grusomme eksamenstida er kun et svakt minne. Savnet etter julesanger er intet sted å finne. Det nye semesteret har allerede begynt å tyne på motivasjonen. Men frykt ikke! Din tålmodighet og tapperhet belønnes med en splitter ny utgave av Dusken i stativet. Da er det lov til å fundere om det finnes noen der oppe som liker deg ekstra godt.

Spitposten

Spit (frå lagtysk: Spött - Erting, krenking)
Trondheims frie presse siden 50 år etter Propheten

TORE W. TVEDT: – JEG STILLER TIL VALG SOM SAMFUNDETLEDER NESTE ÅR!

Hele Norges nazi-bestefar ble inspirert av påfunnet på Selskapssiden. Nå har den antisemittiske senioren allerede meldt seg opp i årsstudium i Afrikastudier på kødd.

Bare timer etter at saken om «nazifest»-episoden på Selskapssiden kommer ut på fitteblekk.no mottar redaksjonen en telefon, og en iherdig og veltalende Asker-dialekt er å høre i andre enden.

– Ned med det anglo-zionistiske imperiet! Leve det tyske statsflagget (hakekorset, journ.anm)! Sosialisthundene skal brennes! Sender dere en journalist nedover eller? Jeg har laget speilegg.

Die Meistersinger von Nürnberg av Richard Wagner kan høres i bakgrunnen mens Tvedt legger ut om media og alle horene den består av.

– Under Dusken er kommunistisk dasspapir, og ans. red. Håkon Pedersen er en skitten hund underlagt den jødiske agendaen. Blekka blir snart omdøpt til Under Antizionistisk Lederskap for å si det sånn. Avisas dekning av arrangementet på Selskapssiden er pur løgn, og et forsøk på undergrave den europeiske stoltheten.

Du er klar over at det var kun en fest sant? Ingen av arrangørene var faktiske nazister.

– Kom igjen! Samfundet har alltid vært blendahvitt. Folk trengte bare ta turen innom Selskapssiden for å oppleve et snev av sannhet. En slags omvendt hulelignelse. Haha, jada, jeg har begynt å lese på exphil. Barteby, here I come.

– Discobowling, takk.
Du tror ikke du får motstand av Finansstyret for du begynner å bygge et nytt «Volkshalle» på fengselstomta?

Den folkelige nazi-naboen

Så hvordan går det på bygda i Telemark da?

– Å, du vet, det tuter og går. Jeg har masse hører, samt internettilgang, så jeg har alt jeg trenger for å holde på med mitt. Ingenting er som å fronte litt god gammeldags sosialdarwinisme fra et gårdstun, og puste inn den friske ariske lufta.

Men nå er du altså klar til å flytte til Norges tredje største by for å lede Samfundet?

– Å jada, det blir snitter og vals på agendaen med en gang jeg inntar *Der Große Halle* neste år.

Lovnad om «Neu-bygg»

Etter en lengre utgreiing om forskjellene mellom kjøttthøns og rasehøns, og hvordan vi kan relatere det til nordmenns hverdag i det multikulturelle Gehenna, kommer vi atter inn på Samfundet igjen.

Du virker ganske sikker på å vinne. Hoorfor det?

– Jeg vet hvor mye medlemmene ønsker nybygg, og det skal jeg gi dem. Er det en ting nazistene kunne så var det å bygge. Bare se på Dora.

Du mener det svære bygget ved havna som krevde flere krigsfangers liv for å bygge? Og som i dag er en bowlinghall?

– Discobowling, takk.
Du tror ikke du får motstand av Finansstyret for du begynner å bygge et nytt «Volkshalle» på fengselstomta?

– Det blir et nytt regime med en gang jeg blir valgt. Det første jeg skal gjøre er å fjerne holoca\$h-jøden Dag Herrem fra vervet sitt. Han har gjennom flere år med solid UKEoverskudd profitert egen lomme på de knuste drømmene om nybygg og arisk avansement.

Vel...

FS-leder: – Vel, sleng meg i veggen og kall meg Vidkun

Er du en holoca\$h-jøde, Dag Herrem?

– Jeg mener herr Tvedts argumentasjon faller på sin egen urimelighet, da religiøs tilhørighet og private økonomiske motivasjoner er av ingen interesse for offentligheten så lenge regnskapet fra driften av Huset viser positive tall, og all økonomisk drift er gjort i henhold til lovverket. Jeg stiller også spørsmål til Tvedts språkbruk, siden holoca\$h ikke er en offisiell faglig term å bruke innen det offentlige ordskiftet, og Tvedt burde være klarere i sin kommunikasjon for å formidle sine meninger, sier FS-lederen over telefon.

Holy crap, ok. Vi kan jo si for sikkert at festen ble holdt i god tro, og vi skal ikke rette finger mot enkeltpersoner. Men kommer det til å få konsekvenser for senere fester?

– Vi har diskutert det, og vi har vurdert om vi skal følge nøyere opp på om fester kan være for støtende til å holde på Samfundets åpningsdager.

Samtidig blir det ganske dølt, så vi lovfester heller adgangsforbud for svensker.

Stiller du deg kritisk til Tvedts utsagn om FS' behandling av nybygg?

– Jeg stiller meg kritisk til mora di!

Bærland med sin hær

Redaksjonen sender en tekstmelding til Samfundetleder Tale Bærland, og etter tre døgn svarer hun:

«Jeg har allerede barrikadert dørene til Tåkeheimen og lenket klubba fast til meg selv. Den nazirotta kan gjøre hva han vil, jeg og medlemmene mine gir oss ikke hen til høyrevridde ideologier. Paragraf 2 punkt 4 står fortsatt. Vi skal fortsette å kjempe for gode verdier som mangfold, gode verdier, positive tiltak, klima, strikking og oppskrifter på muffins. Storsalen vil ikke vike!»

Vil skrote ISFIT

Tore Wilhelm Tvedt er ikke redd for motstanden fra Samfundets profiler.

– Jeg forventer ikke en smertefri overtakelse. Jeg ser for eksempel for meg at ISFIT kan bli litt lunkne rundt min ankomst, eller ISHVITT som det snart heter.

Det virker ikke som det er særlig mange som ønsker deg velkommen, og fortsatt er du klar på at en nazifest er et sikkert tegn på tiden er inne for et nazistisk lederskap?

– Hva kan jeg si? You gotta

NOTIS:

PROFIL TAR PÅ SEG SKYLDA FOR «#KSSGATE»

Lederen i Profil står fram og sier at nazifesten var deres påfunn, og legger seg nå flat.

– Vi ble litt irriterte etter at Bodegaen ble stemplet som «Pulestue» og tenkte å ta den nyoppussede Selskapssiden i en litt mer konservativ retning. Du kan si vi bommet kraftig.

Nå forsikrer han at de er ferdige med å inkorporere elementer fra ekstremistgrupper på Samfundet.

– Det blir ingen HizBollekaffe på fredager som planlagt.

MANGLER DU FORTSATT NOEN PENSUMBØKER?

Ca. 70% av bøkene som selges brukt på
iBok.no er merket «som ny» eller «ubrukt»

iBok.no

Norges største markedsplass for kjøp
og salg av brukte pensumbøker